13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1999 ՇԱԲԱԹ 193 (1939)

Ազգ

Azg
armenian daily

«Փայնենշլ թայմս». Ռուսաստանյան գործակալները նպաստում են Վրաստանի իրադրության ապակայունացմանը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒՍ։ Չեչնիայի հակամարտության առնչությամբ «Վրաստանը հայտնվել է առավել խոցելի դրության մեջ», այս կարծիքին է բրիտանական «Ֆայնենշլ թայմս» թերթը։ Նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի աշխատակազմի ղեկավար Պյոտր Մամրաձեն թերթին ասել է, թե «Ռուսաստանի կողքին ապրելը նման է հրաբխի մոտ ապրելուն»։ «Նույնիսկ այժմ Ռուսաստանում կան հետադիմական ուժեր, որոնք երբեք չեն կարողանա հաշտվել այն բանի հետ, որ Վրաստանը եւ այլ հանրապետություններ լիովին անկախ են», պարզաբանում է Մամրաձեն։ Նավթով հարուստ Ադրբեջանը եւս երկյուղում է տարածաշրջանում Ռուսաստանի սահմանային նախագծերից, գրում է թերթը։

Մոսկվայից Բաքվի վրա ակտիվ գրոհները ձեռնարկվում են Ստամբուլում ԵԱՀԿ-ի հանդիպման նախօրեին՝ Ադրբեջանի դիրքերը թուլացնելու նպատակով, բրիտանական թերթին հայտարարել է Ադրբեջանի արտգործնախարար Վալայաթ Գուլիեւը։

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄ

Նախագահի եւ վարչապետի միջեւ փոխզիջման միջնորդներ՝ Գագիկ Հարությունյան, Սերժ Սարգսյան եւ Աշոտ Մանուչարյան

Ռոբերտ Քոչարյանը երկուշաբթի չի մեկնի Թուրքմենստան

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Երեկ, ի հեճուկս բոլոր ակնկալիքների եւ քաղաքական կանխատեսումների, կառավարության կազմը չհրապարակվեց, թեեւ որոշ աղբյուրների պնդմամբ, բանակային ուժերը եւ նոր վարչապետի մերձավոր շրջապատը առաջարկում էին նրան հրապարակել այդ կազմն անգամ առանց նախագահի համաձայնության եւ վավերացման։ Դա տեղի չունեցավ, ինչը հուսադրող փաստ է. վարչապետը չկամեցավ շարունակել վերջնագրերի «պատերազմը»։ Արամ Սարգսյանի եւ Ռոբերտ Քոչարյանի միջեւ փոխզիջումը մոտեցնելուն երեկ գործուն մասնակցեցին Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանն ու ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանը, ինչպես նաեւ ազգային անվտանգության նախարարի պաշտոնակատար Սերժ Սարգսյանը եւ Աշոտ Մանուչարյանը, որոնք աշխատանքային հանդիպումներ ունեցան նախագահի հետ, որից հետո Սահմանադրական դատարանում պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանի հետ, ըստ ամենայնի, քննարկեցին նախագահի տեսակետները եւ ապա ուղղվեցին կառավարություն։

Կառավարությունում օրը եռանդուն էր. վարչապետն ընդունեց դիվանագետներին՝ խոստանալով նրանց «շատ մոտ ժամանակներում բնականոն հունի մեջ դնել Հայաստանի իրավիճակը», այդ իրավիճակի բնականոն դարձնելու մնացյալ գործողությունն արդեն ընթացավ վարչապետի գաղափարական հենարանը հանդիսացող նախարարների եւ գործիչների աշխատասենյակներում։ Արտադրական ենթակառուցվածքների գործունեությունը համակարգող նախարար Վահան Շիրխանյանի, պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանի, Վազգեն Սարգսյան վարչապետի խորհրդական Անդրանիկ Քոչարյանի անունները հիշատակվում են բոլոր բանակցությունների հետ

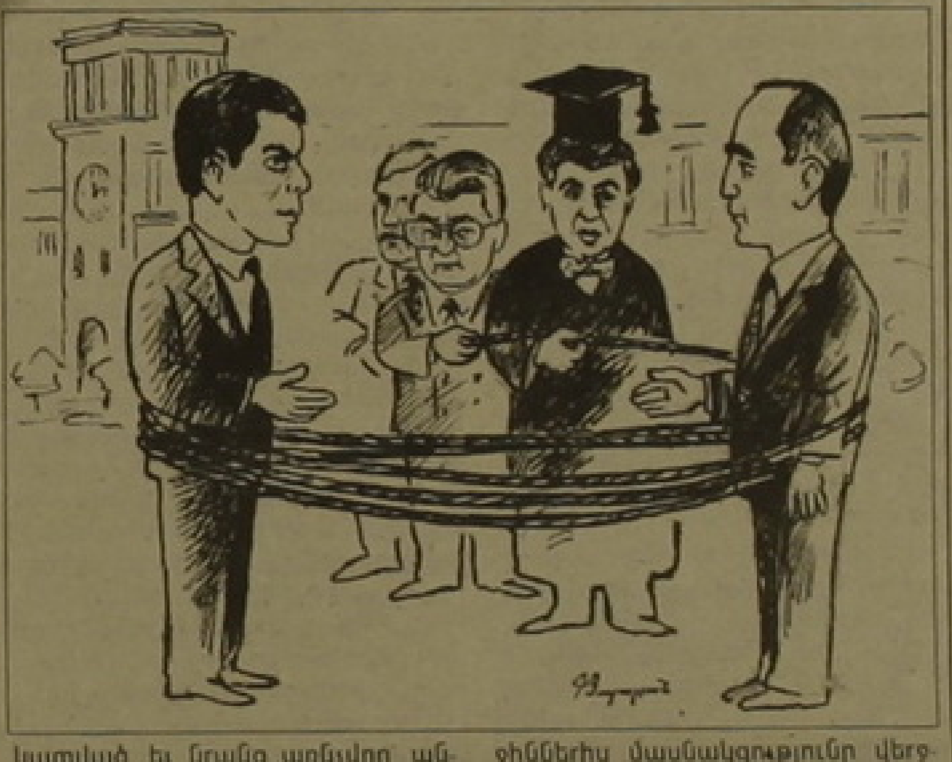

կապված, եւ նրանց առնչվող անգամ հակասական նյութերի վկայակոչումը մամուլում փաստում է վերջիններիս մասնակցությունը վերջնական վճիռներ կայացնող շրջանակում։

Տես էջ 2

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Պուտինը կմեկնի Ստամբուլ

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ։ Ռուսաստանի վարչապետի նոր մամլո քարտուղար Մ. Կոժուխովն այսօր լրագրողներին հայտարարել է, որ Վլադիմիր Պուտինի ուղեւորությունը Ստամբուլ՝ մասնակցելու ԵԱՀԿ գագաթաժողովին, իրոք նախապատրաստվում է, սակայն նա դժվարացել է հաստատել, թե արդյոք վարչապետը ուղեկցելու է նախագահին, թե ինքն է գլխավորելու Ռուսաստանի պատվիրակությունը։ Նոր մամլո քարտուղարը մտադիր է ՌԴ վարչապետի գործունեությունը լուսաբանելու նպատակով ամեն շաբաթ ճեպազրույց անցկացնել։ Նրա խոսքերի համաձայն, իր առջեւ դրված է խնդիր՝ «առավելագույն չափով ստույգ եւ սպառիչ լուսաբանել Վլադիմիր Պուտինի գործունեությունը, սակայն՝ արտակարգ խնդիրներ նրա առջեւ չեն դրվել»։ Կոժուխովը լրագրողներին խոստովանել է, որ ինքն անձամբ ԶԼՄ-ներում աշխատում է արդեն 20 տարի։ Նա մի քանի հազար հոդվածների հեղինակ է եւ մի քանի տասնյակ հեռուստածրագրերի կազմակերպիչ։

Մյուս կողմից, Ռուսաստանի վարչապետ Վլադիմիր Պուտինը հաստատել է 2000 թվականի նախագահական ընտրություններում իր թեկնածությունն առաջադրելու մտադրությունը։ Այդ մասին նա լրագրողներին հայտարարել է այսօր։ Միեւնույն ժամանակ, Պուտինը հերքել է իր ընտրական կամպանիայի անցկացման առնչությամբ նախընտրական շտաբի ստեղծման մասին լուրերը։

Մեծ Բրիտանիան, Գերմանիան եւ Հոլանդիան քաղաքական դեմարշ են պատրաստում Ռուսաստանի դեմ

ԼՈՆԴՈՆ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Մեծ Բրիտանիայի արտաքին գործերի նախարար Ռոբին Քուկն այսօր հայտարարել է, թե երկուշաբթի օրը Բրյուսելում Եվրամիության երկրների արտգործնախարարների նիստին կառաջարկվի համատեղ հայտարարություն մշակել Չեչնիայի վերաբերյալ։ Բրիտանական ռադիոյին տված հարցազրույցում Ռոբին Քուկը հայտնել է, թե այդ քայլը Մեծ Բրիտանիայի, Գերմանիայի եւ Հոլանդիայի արտգործնախարարությունների նախաձեռնությամբ ձեռնարկվում է Ռուսաստանի կողմից ճգնաժամի կարգավորման դիվանագիտական ուղիների որոնումն ապահովելու նպատակով։ Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնեցին Ֆորեյն օֆիսում, Բրյուսելի նիստի օրակարգի գլխավոր հարցը կլինի Չեչնիայի շուրջ իրադրությունը։ Այլ տարածաշրջանային հիմնախնդիրներ, օրինակ, քրդերինը Թուրքիայի արեւելքում, չեն արծարծվի։

Թագուհին հավանություն տվեց Լորդերի պալատը ցրելու օրենքին

ԼՈՆԴՈՆ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ։ 734 տարի առանց որեւիցե փոփոխության գոյատեւող Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանի Լորդերի պալատը նոյեմբերի 12-ին ավարտված խորհրդարանական նստաշրջանից հետո պատմություն կդառնա։ Նոյեմբերի 11-ին Մեծ Բրիտանիայի թագուհի Եղիսաբեթ II-ը, 35 այլ օրինագծերի հետ մեկտեղ, հավանություն է տվել նաեւ Լորդերի պալատի ցրման մասին օրենքին։ Շուրջ 659 լորդեր հաջորդ շաբաթ չեն մասնակցի նիստերի։

Հակահրթիռային լազերային համակարգ Չինաստանի բանակում

ՊԵԿԻՆ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ։ Չինաստանի Ազատագրման ժողովրդական բանակը (ԱԺԲ) մշակել է վերջին սերնդի նոր լազեր, որը կօգտագործվի որպես հակաօդային պաշտպանության միջոց՝ նպատակաուղղված թշնամու հրթիռների ոչնչացմանը։ Այսօր այդ մասին գրում է Hong Kong Standart թերթը։ Այդ թերթը, որը վկայակոչում է Պեկինի աղբյուրները, հայտնում է, որ վերջերս հաջողությամբ անց են կացվել նոր հրթիռի փորձարկումները, այն ժամանակ, երբ ԱԺԲ-ն շարունակում է զարգացնել հակահրթիռային պաշտպանությանը նպատակաուղղված իր ծրագիրը։ Օգոստոսին Տիբեթում անցկացված փորձարկումները ցույց են տալիս, որ «Չինաստանն ընդունակ է լազերներն օգտագործել ցածր բարձրության վրա թռչող հրթիռների ոչնչացման համար»։ Պաշտպանության լազերային համակարգը կարող է օգտագործվել ավանդական հակահրթիռային միջոցների հետ զուգահեռաբար։

Թուրքիայում դարձյալ երկրաշարժ

ԱՆԿԱՐԱ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Նոյեմբերի 11-ին կրկին երկրաշարժ է տեղի ունեցել Թուրքիայում՝ օգոստոսյան երկրաշարժի տարածքում։ BBC ռադիոկայանի հաղորդմամբ, երկրաշարժի հետեւանքով սրտի կաթվածից մահացել է 1 մարդ, մոտ 150-ը վիրավորվել են։ Մի քանի շրջաններում դադարել է էլեկտրամատակարարումը, խզվել է հեռախոսակապը։ Ամենից շատ տուժել է Ադաբազար քաղաքը։ Ռիխտերի սանդղակով 6 ուժաստիճանի ցնցումը զգացվել է նաեւ Ստամբուլում, որը 150 կմ հեռու է էպիկենտրոնից։

Գուդերմեսում բարձրացվեց Ռուսաստանի դրոշը

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Այսօր առավոտյան սկսվեց Գուդերմեսի համատեղ մաքրումը համերկրային զորքերի, միլիցիայի եւ տեղի զինված կազմավորումների ուժերի կողմից, «քաղաքում բարձրացվել է Ռուսաստանի դրոշը»։ Այս մասին լրագրողներին հայտարարել է Ռուսաստանի կառավարության նախագահ Վլադիմիր Պուտինը։

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, վարչապետն ընդգծել է, որ անփոփոխ են մնում Չեչնիայում համերկրային ուժերի նախկին ծրագրերը։ Նա ընդսմին պարզաբանել է, որ «մենք քաղաքի դեմ խոշորամասշտաբ գրոհների խնդիր չենք դրել, երբ կարող էին ավելի շատ զոհեր լինել խաղաղ բնակիչների եւ զինծառայողների շրջանում»։

Վլադիմիր Պուտինը հայտարարել է, թե Չեչնիայի նկատմամբ Ռուսաստանի ղեկավարության նպատակը նախկինն է՝ «վերջ տալ ահաբեկչությանը եւ չեչեն ժողովրդին ազատել Չեչնիայի տարածքն օկուպացրած ելուզակային կազմավորումներից»։

Ռուսական տանկային զրահաշարասյունը շարժվում է դեպի Չեչնիա

ՀԵՏԱԳԻԾ

Նաիրի Հունանյանը Թուրքիայում է եղել նաեւ 1998 թ.-ի՞ն

Երկու օր առաջ մանրամասնորեն գրել էինք հոկտեմբերի 27-ի ահաբեկիչների խմբի պարագլուխ Նաիրի Հունանյանի 1999 թ. հունվարի վերջերին եւ փետրվարի սկզբին Թուրքիա կատարած «լրագրողական» այցի մասին, որը, թվում էր, նրա միակ այցելությունն էր հարեւան երկիր։ Այնինչ թուրքական «Միլիեթ» թերթը նոյեմբերի 1-ի համարում տեղեկացրել է, որ նա Թուրքիա է այցելել նաեւ 1998-ին։

Այս մասին թերթին տեղեկացրել է թուրք լրագրող Նամըք Դուրուկանը, որը Երեւանից «Միլիեթին» հասցեագրված թղթակցության մեջ վկայակոչել է մեր պաշտոնակից «Առավոտ» օրաթերթի մի հաղորդագրությունը, ըստ որի Նաիրի Հունանյանը կարող էր օգտագործված լինել ամերիկացիների կամ թուրքական ՄԻԹ կազմակերպության կողմից։ Ըստ «Միլիեթի» թղթակցի, «Առավոտի» այդ ենթադրությունը հիմնված է եղել այն տեղեկությունների վրա, թե Ն. Հունանյանը մեկերկու անգամ Թուրքիա է գնացել եւ տեսակցություններ ունեցել թուրք պաշտոնատարների հետ։ Մասնավորապես, նա 1998 թ. մի խումբ հայ գործարարների կազմում տեսակցություններ է ունեցել տարբեր մարդկանց, այդ թվում Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմի հետ...

«Առավոտի» հոկտեմբերի 30-ի համարում գտնելով «Միլիեթի» թղթակցի վկայակոչած տեղեկությունը, զարմանքով նկատեցինք, որ «Շաբաթվա կասկածյալները» խորագրի ներքո որպես հոկտեմբերի 27-ի ահաբեկչության դրդապատճառ ներկայացված վարկածների շարքում պետք է կա «ամերիկյան եւ (...) թուրքական գործակալություններ» արտահայտությունը, սակայն չի հիշատակվում ՄԻԹ-ը, որը, ինչպես հայտնի է, Թուրքիայի գաղտնի ծառայության անվանումն է։ Առավել ուշագրավն այն է, որ երեւանյան մեր պաշտոնակցի նշած վարկածում խոսք անգամ չկա արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմի հետ Նաիրի Հունանյանի 1998 թ. ունեցած հանդիպման մասին։

Ըստ երեւույթին այս անգամ էլ գործ ունենք թուրքական մամուլում ընթացիկ սովորության հետ՝ սեփական տեղեկատվությունն առավել հավաստի եւ գրավչության առաջ անվնաս ներկայացնելու համար օգտագործել մեկ այլ լրատվամիջոցի մասնակի տեղեկատվությունը։

Այնուամենայնիվ փաստ է, որ Թուրքիայի արտգործնախարարությունը ցարդ չի հերքել «Միլիեթի» տեղեկությունը։

digitised by A.R.A.R.@

Նախագահի հրաժարականի մասին խոսք լինել չի կարող

Համոզված է ԳիԱրՔՄ-ի ղեկավարը

Գ իԱրՔՄ-ի ղեկավար Ալեքսանդր Աղամալյանը շատերի պես անհանգստացած է: ԱԺ ղեկավարության ընտրությունից եւ վարչապետի նշանակումից հետո, թվում էր, հաղթահարված է լարվածությունը, որը, սակայն, վերջին օրերս դարձյալ «ամրապնդվել է» կառավարության շուրջ նախագահի եւ վարչապետի միջեւ առկա անհամաձայնություններով:

«Այն, որ «Միասնություն» դաշինքն ստանձնել էր կառավարության գործունեության պատասխանատվությունը, որ հոկտեմբերի 27-ից հետո այդ ուղեգիծը պահպանվեց, քաղաքակիրթ զարգացում էր, բայց այսօր արդեն, ցավոք, հայտնվել ենք հակասությունների առջեւ: Բանակը փորձում է քաղաքական գործոն դառնալ, իսկ դա բացարձակապես անթույլատրելի է: Մի բան է, երբ խորհրդարանական մեծամասնությունն է այդ անում, այլ բան՝ երբ խորհրդարանական մեծամասնության «թիկունքում» բանակն է կամ, որ ավելի վատ է, բանակի որոշ ներկայացուցիչներ: Վարչապետն իր ելույթում ճիշտ նկատեց, որ բանակը պետք է մնա զորանոցներում, բայց խոսքերը պետք է ամրապնդվեն գործերով: Հայաստանը չի կարող իջնել այն երկրների մակարդակին, որտեղ քաղաքացիական ինստիտուտները «բուտաֆորիա» են, եւ բանակն իր կամքն է թելադրում ժողովրդին եւ նախագահին:

Ուժային նախարարների նշանակման հարցում նախագահի եւ վարչապետի միջեւ առկա տարաձայնությունների խնդիրը օրվա գլխավոր հարց դարձնելն ուղղակի տարօրինակ է: Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 4-րդ կետում սեւով սպիտակի վրա գրված է, որ վարչապետն առաջարկում է կառավարության կազմը, բայց նշանակում է նախագահը: Նախագահը կարող է նշանակել, կարող է չնշանակել վարչապետի ներկայացրած թեկնածուներին: Երկրորդ դեպքում վարչապետը պետք է փոխի իր ներկայացրած ցուցակը. դա ոչ թե նախագահի, այլ վարչապետի պրոբլեմն է, նախագահն այստեղ որեւէ խնդիր ունենալ չի կարող, իսկ նախագահի հրաժարականի մասին խոսելն իսկ ավելորդ է:

Ստեղծված իրավիճակում, սակայն, գլխավորը կայունությունն է: Հասարակության, քաղաքական ուժերի շահերը թելադրում են, որ նախագահը եւ վարչապետը լեզու գտնեն, երկիրը դուրս բերեն փակուղուց: Մեկ-երկու նախարարական պորտֆելի համար չի կարելի ամբողջ հասարակությունն անկայունության մեջ ներքաշել եւ նույնիսկ նախագահին անվստահություն հայտնելու խնդիր դնել: Այս պարագայում երկու ճանապարհ կա. կամ «Միասնություն» դաշինքը քաղաքականապես սատարում է վարչապետին, եւ նախագահը «զիջում է» կառավարության կազմը հետո արդեն խստագույն պահանջներ ներկայացնելով վարչապետին եւ կառավարությանը, կամ (եթե իսկապես լուրջ հարցեր կան, որոնք ստիպում են կտրուկ քայլերի դիմել) նախագահը դիմում է ժողովրդին, բացատրում իրավիճակը, հենվում ժողովրդի, քաղաքական բոլոր (ոչ միայն խորհրդարանական) ուժերի, հասարակական կազմակերպությունների վրա, հայցում հասարակության եւ քաղաքական ուժերի աջակցությունը եւ, ստանալով այդ աջակցությունը, կարգավորում իրավիճակը», «Ազգի» հարցին պատասխանելով, ասաց Ալեքսանդր Աղամալյանը:

Ի դեպ, ճանաչելով Ռոբերտ Քոչարյանին, մեր զրուցակիցը խիստ կասկածում է, որ նախագահը հրաժարական կտա, ավելին, համոզված է, որ այդպիսի բան չի լինի: Հոկտեմբերի 27-ի դեպքերը եւ դրան հաջորդած ճգնաժամը չէին լինի, եթե պետությունն անվտանգության հայեցակարգ, երկրի բարձրաստիճան այրերի, ժողովրդի անվտանգությունն ապահովող ամբողջական համակարգ ունենար, գտնում է նա: Պետության անվտանգության ապահովումը մի ամբողջ գիտություն է, եւ եթե պատահական մարդիկ (ինչ-որ մեկի ծանոթը, բարեկամը, սպորտսմեններ, կարատեի չեմպիոններ) են երկրի առաջին դեմքերի թիկնապահները, ապա այստեղ, իհարկե, խնդիր կա: Պետությունը, բացի ուժային կառույցներից, պետք է նաեւ դրանց հարաբերությունները համակարգող մարմին ունենա: Տեր-Պետրոսյանի ժամանակ կար անվտանգության գծով խորհրդական եւ նրան կից աշխատակազմ, որն իրականացնում էր այդ համակարգումը, հետո այդ ինստիտուտը վերացվեց: Ռուսաստանում դրանով զբաղվում է անվտանգության խորհուրդը: Մեզ մոտ էլ կարծես թե գոյություն ունի անվտանգության խորհուրդ, որի քարտուղարի պարտականությունները չգիտես ինչու դրված են նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի վրա: Իսկ այդ երկու ծանր պարտականությունները պարզապես անհնար է համատեղել: Համոզված եմ, որ այսօր առկա հակասությունները չէին լինի, եթե գործեր ուժային կառույցների աշխատանքը համաձայնեցնող մարմին, ասաց պրն Աղամալյանը:

Իսկ նախկին իշխանությունները ներկայացնող քաղաքական ուժերի մասնակցությունը ՊՆ հայտնի խորհրդակցությանը իսկապես էլ տարօրինակ է եւ ռեւանշիզմի տարրեր է պարունակում, քանզի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականից հետո ռեւանշիստական ձգտումները, թվում էր, պետք է «կորչեին», ավելացրեց պրն Աղամալյանը:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԶԵԿՈՒՅՑ

Կոռուպցիան խոչընդոտում է Հայաստանի տնտեսության զարգացմանը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐԿ: Ինչպես հաղորդում է արտասահմանյան գործարար մամուլը, Վերակառուցման եւ զարգացման եվրոպական բանկը հրապարակել է Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի տնտեսական իրադրության մասին զեկույցը, որում առաջին անգամ վերլուծության է ենթարկվել հետսոցիալիստական տարածքում կոռուպցիային առնչվող իրավիճակը: Բանկի փորձագետների կարծիքով, այստեղ կաշառքները վերածվել են հարկի յուրահատուկ տեսակի: Դրանց միջին չափը նախկին ԽՍՀՄ տարածքում կազմում է 5,7 տոկոս, ինչը գերազանցում է հետազոտվող ողջ տարածքի համանման ցուցանիշը (3,3 տոկոս):

Տնտեսավարող սուբյեկտների տարեկան եկամուտներից կաշառքին տրամադրվող գումարների առումով Հայաստանը (6,8 տոկոս) զիջում է միայն Վրաստանին (8,1 տոկոս): Ադրբեջանում ձեռներեցները նույն նպատակների համար ծախսում են եկամուտների 6,6 տոկոսը:

Վերլուծության հեղինակները սահմանել են եւս մեկ ցուցանիշ՝ պարբերաբար կամ հաճախ կաշառք տվող ֆիրմաների տոկոսը: Ադրբեջանում դրանց թիվը բոլորից ավելին է՝ 59,3 տոկոս: Այնուհետեւ գալիս են Ռումինիան (50,9 տոկոս) եւ Ուզբեկստանը (46,6 տոկոս): Հայաստանն զբաղեցնում է չորրորդ տեղը (40,3 տոկոս), հինգերորդը՝ Վրաստանն է (36,8 տոկոս):

Բարձր խոցելիության պատճառով, մասնավոր ֆիրմաներին տրվող կաշառքների բաժինը գերազանցում է պետական մասնակցությամբ ձեռնարկությունների համանման ցուցանիշը: Ոչ մեծ ձեռնարկությունները ստիպված են կաշառքի նպատակով անհամեմատ ավելի մեծ գումարներ ծախսել, քան կորպորացիաները. հարցման ժամանակ այդ մասին հայտարարել են փոքր բիզնեսի ներկայացուցիչների շուրջ 40 տոկոսը եւ խոշոր ընկերությունների ընդամենը 16 տոկոսը:

Մեկնաբանելով ներկայացված զեկույցը՝ եվրաբանկի նախագահ Հորստ Քյոլերը հայտարարել է, որ նոր ընկերությունների հայտնվելը Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների տնտեսական աճի անհրաժեշտ տարրն է եւ պետք է պաշտպանվի ու խրախուսվի: «Մենք պետք է ոչնչացնենք դրանց ճանապարհին եղած արգելքները ճիշտ այնպես, ինչպես 10 տարի առաջ վերացրեցինք երկաթյա վարագույրը», ընդգծել է նա:

Թիմոթի Ջոնսը՝ Մեծ Բրիտանիայի նոր դեսպան Հայաստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության նոր դեսպան է նշանակվել Թիմոթի Ջոնսը:

Թիմոթի Այդեն Ջոնսը ծնվել է 1962 թ. սեպտեմբերի 5-ին Փասադենա քաղաքում (Կալիֆորնիա, ԱՄՆ), որտեղ իր հայրն աշխատում էր Կալիֆորնիայի տեխնոլոգիական ինստիտուտում: Պրն. Ջոնսը ծառայության է մտել Մեծ Բրիտանիայի արտաքին գործերի նախարարությունում 1984 թ.՝ համալսարանում ուսումն ավարտելուց հետո: Պրն. Ջոնսի ծառայության առաջին վայրը ԱԳՆ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների դեպարտամենտն էր, որից հետո նա ուսանել է լեզվի դասընթացներում 1986 թ., աշխատել է ԵԱՀԽ-ում (հետագայում՝ ԵԱՀԿ) Մեծ Բրիտանիայի պատվիրակության անդամ Վիեննայում եւ համատեղությամբ՝ Հաագայում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանության երկրորդ քարտուղար (1988-92 թթ.): Լոնդոնում ԱԳՆ-ում աշխատանքից հետո, նա 1994 թ. գործուղվել է Եվրամիության առաքելություն Մոստարում (Բոսնիա-Հերցեգովինա): Դրանից հետո, 1995 թ. ուսանելով լեզվի նոր դասընթացներում, նա 1996-1999 թթ. աշխատել է Թեհրանում առաքելության ղեկավարի տեղակալ, ընդ որում 1997 թ. եղել է առաքելության գործունեության պատասխանատուն:

Թիմոթի Ջոնսն ամուրի է: Հետաքրքրվում է պատմությամբ, մասնավորապես արխիվային ուսումնասիրություններով, ինչպես նաեւ աստղագիտությամբ:

Նախագահի եւ վարչապետի միջեւ փոխզիջման միջնորդներ՝ Գագիկ Հարությունյան, Սերժ Սարգսյան եւ Աշոտ Մանուչարյան

Սկիզբը էջ 1

Ստատուս քվոյի ծնունդ ժամանակավոր կառավարությո՞ւն

ՍԴ նախագահ Գագիկ Հարությունյանի մասնակցությունը նախագահ-վարչապետ միջնորդավորված բանակցություններին երեկ առաջինը չէր, դեռեւս հոկտեմբերի 27-ին ՍԴ նախագահը միջամտել է բանակի հրամկազմի ու նախագահի շիկացած հարաբերությունների լիցքաթափմանը: Նա է Ռոբերտ Քոչարյանին հանձնել հրամկազմի կարծիքով նոր կառավարության մեջ ընդունելի գործիչների անուններով սեղմ ցուցակը: Քաղաքական շատ գործիչներ դեռ երեկ հորդորում էին, որ պետք չէ խիստ պահանջկոտ լինել առաջգա կառավարության հանդեպ, որովհետեւ այն կազմավորվում է ոչ ստանդարտ իրավիճակում, հետեւաբար պահանջվում է համարժեք փոխըմբռնում: Այս պնդումների ներքո դժվար չէ որսալ ժամանակավորության երանգը: Այսինքն հասարակությանը, ինչպես նաեւ քաղաքական ուժերի մեծամասնությանը փորձում են ինչ-որ առումով հանգստացնել՝ հասկանալ տալով, թե այս կառավարությունը կլինի ժամանակավոր, եւ եթե լինեն սուր դժգոհություններ, ապա դրանք կարելի է զսպել՝ սպասելով զարգացումներին եւ ակնկալելով փոփոխություն: Առողջ մոտեցում է վերջնագրերից խուսափելու եւ ուղղակի առճակատում թույլ չտալու համար: Հատկապես նախագահին իրոք բավական ձեռնտու կլինի որդեգրել սպասողական դիրք: Համաձայնել պարտադիր առաջարկվող նախարարների հաստատմանը եւ սպասել, առջեւում ծանր ժամանակ է: 2000 թ. պետբյուջեի նախագիծը խորհրդարանը ետ վերցրեց, ինչպես փաստեցին պատգամավորները եւ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը, լուրջ եւ չլուծված հարցեր կան կապված բյուջեի դեֆիցիտի, բյուջեի ծածկման արտաքին աղբյուրների, եկամտային հոդվածների հետ: Միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունները, որոնք Վազգեն Սարգսյանի հետ այսպես թե այնպես ինչ-որ համաձայնությունների էին հանգել՝ վարկային եւ դրամաշնորհային միջոցներ տրամադրելու դեֆիցիտի ծածկմանը շուրջ 40 մլն դոլար շրջանակում, հոկտեմբերի 27-ից հետո պահանջում են նոր երաշխիքներ: Նոյեմբերի 14-15-ը Հայաստան կժամանեն Միջազգային արժութային հիմնադրամի պատվիրակները, որոնք նոր վարչապետի հետ պետք է քննարկեն ոչ միայն 2000 թ.-ի բյուջեի կառուցվածքի եւ դեֆիցիտի հարաբերակցության խնդիրները, այլեւ դեկտեմբերին Հայաստանին տրամադրելիք վարկի տարեվերջյան մասնաբաժինը հասկացնելու հարցը մոտ 30 մլն դոլար: Դա չափազանց կարեւոր է, քանզի, ինչպես «Ազգին» հայտնեց ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը, վերջին շաբաթներում խիստ ընկել է եկամուտների հավաքագրման մակարդակը, որը կարող է սպառնալի չափի հասնել: Բյուջե հոսող գումարները վերածվում են բարակ առվակների: Տնտեսական ակտիվությունը անկում է ապրում: Հայաստանում կարող են նորից սկսվել աշխատավարձերի, կենսաթոշակների, նպաստների չվճարումներ, եւ կբարդանա առանց այն էլ ծանր սոցիալական իրավիճակը, որ մասամբ հաջողվել էր մեղմել Վազգեն Սարգսյանին ՀԲ-ից եւ ԱՄՀ-ից սեպտեմբերի վերջին ստացված վարկերով: Սա ներքին քաղաքականության ոլորտն է, իսկ արտաքին քաղաքականության մեջ իրավիճակն առավել բարդ է: Նոյեմբերի 17-ին տեղի կունենա ԵԱՀԿ ստամբուլյան գագաթաժողովը, ուր Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի շահերը վճռականորեն բախվելու են, եւ Հայաստանին կպարտադրվի դիրքորոշում ունենալ ամենաբարձր մակարդակով:

Կառավարության նշանակման վերջին ժամկետը՝ նոյեմբերի 16-ը

Ռոբերտ Քոչարյանը եւ Արամ Սարգսյանը փոխհամաձայնության գալու համար, ինչպես նաեւ նրանց քաղաքական միջնորդները, ժամանակ ունեն առավելագույնը մինչեւ նոյեմբերի 16-ը, քանզի 17-ին սկսվելու է գագաթաժողովը, որին Հայաստանը պետք է ներկայանա իշխանության բոլոր կառույցները ձեւավորած: ՀՀ նախագահի երկուշաբթի նախատեսված Թուրքմենստան այցը հետաձգվում է: Նախագահի աշխատակազմից հայտնեցին, որ այդ այցի ընթացքում պետք է կնքվեին թուրքմենական գազի եւ Թուրքմենստանին Հայաստանի ունեցած պետական պարտքի վերակառուցման կարեւորագույն համաձայնագրեր, փաստաթղթեր, ինչն անհնար է առանց կազմավորված կառավարության: Նախարարների խորհրդի կազմի հաստատումը դառնում է օրախնդիր, որովհետեւ արտաքին եւ ներքին քաղաքական բարդագույն խնդիրները չեն կարող սպասել, մինչ բախվում են ներիշխանական երկու թեւերի հավակնությունները ու քմահաճույքները: Այս կառավարության համար քաղաքական լիակատար պատասխանատվություն ստանձնում է «Միասնություն» խորհրդարանական դաշինքը, համենայն դեպս, դրա մասին վերջերս հավաստեց ԱԺ փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանը, ուստի Ռոբերտ Քոչարյանը կարող է եւս մեկ հնարավորություն տալ նրանց հաջողելու: Ռուս հայտնի առածագիր Կոզմա Պրուտկովն առաջարկում էր. «Ուզո՞ւմ ես երջանիկ լինել, եղիր», իսկ քաղաքագիտական հին իմաստությունը պնդում է. «Ուզո՞ւմ ես պահպանել իշխանությունը, հանձնիր, բաժանիր այն»:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ՁՈՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Ընթացիկ

Նոյեմբերի 10-ին ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) օգնությամբ Հայաստանում բացվեց «Միավորված հողերի բորսայի» սահմանափակ պատասխանատվության ընկերության առաջին գրասենյակը: Եվ ինչքան էլ զարմանալի թվա, այդ գրասենյակը բացվեց ոչ թե մայրաքաղաքին մոտ գտնվող Արարատի, Արմավիրի, Արագածոտնի եւ Կոտայքի մարզերում, այլ

թյունը կոչվում «Միավորված հողերի բորսա» եւ ոչ թե ուղղակի հողի բորսա, որին Հարությունյանը պատասխանեց, որ կտրտված եւ մանր մասերի բաժանված հողակտորների բազայի վրա հողի շուկան չի կարող հեռանկար ունենալ, որովհետեւ այդպիսի փոքր կտորների վրա աճեցվող բերքի ինքնարժեքը բավականին բարձր է ստացվում, ուստի անհրաժեշտ է նախ այդ հողակտորները միավորել: Բայց թե ինչ մեխանիզ-

միջոցառումներ: Ներկայումս Հայաստանում կան 321 հազար գյուղացիական եւ 256 գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսություններ: Եվ դեռեւս շարունակվում է գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսությունների տրոհումը: 1991 թ. ստեղծվել էր մոտ 8000 կոլեկտիվ գյուղացիական տնտեսություններ, որոնք զանազան պատճառներով աստիճանաբար տրոհվեցին: Իսկ միավորվելու որեւէ հնար դեռ չկա: Բացի այդ, հողե-

ԵՂԵԳՆԱՁՈՐ

Հողի բորսայի մեկնարկը

Վայքի մարզկենտրոն Եղեգնաձորում, որը, ինչպես հայտարարեց բորսայի տնօրեն Ավագ Հարությունյանը, ունի իր հիմնավոր պատճառները: Պարոն Հարությունյանը առաջին հերթին նշեց Վայքի մարզի մեղմ ու բացառիկ նպաստավոր կլիմայական պայմանները խաղողագործության եւ պտղաբուծության համար: Բացի այդ, Վայքի մարզում հողատարածքը չափազանց սահմանափակ է եւ նրա արդյունավետ օգտագործումը տվյալ մարզի գյուղատնտեսության գերխնդիրն է:

«Միավորված հողերի բորսայի» նպատակներն են 1. նպաստել հանրապետությունում հողի շուկայի ստրուկտուրայի ձեւավորմանը, 2. ստեղծել տվյալների համապատասխան բազա, 3. հրապարակել եւ տարածել ամենամսյա հատուկ բյուլետեն, 4. կազմակերպել իրավաբանական խորհրդատվություն եւ ուսումնամեթոդական սեմինարներ: Նպատակադրումից բխում են բորսայի կարեւոր խնդիրները 1. Ստեղծել բորսայի շրջանային գրասենյակներ, 2. հետազոտել եւ արձանագրել շուկայի տեսանկյունից կարեւորագույն հողակտորներ, ուսումնասիրել, փաստագրել, հավաքել նրանց վերաբերյալ մասնագիտական տեղեկատվություն (տեղադրություն, ռելիեֆ, միկրոկլիմա, հողի բնութագիր, փաստագրական ինֆորմացիա եւ այլն), 3. հողերի առք ու վաճառք, փոխանակում, վարձակալությամբ տալու միջնորդական ծառայություններ, 4. հողի մասին օրենսդրական ակտերի անհրաժեշտ ինֆորմացիա: Իսկ թե ինչու է նորաստեղծ կազմակերպու-

մով պետք է իրականացվի մասնատված հողակտորների միավորումը, այդպես էլ մնաց անհայտ: Սակայն ակնհայտ է, որ ձեւավորվող հողի շուկայի հիմքում առաջին հերթին պետք է դրվի ոչ թե գյուղատնտեսական արտադրանքի ինքնարժեքը, այլ հողատարածքային համակարգի եւ հողի բերրիության վերարտադրության ապահովումը:

Շուրջ 10 տարի առաջ (1991 թ. փետրվար) Հայաստանում իրականացված հողի սեփականաշնորհման հետեւանքով ծայրահեղ սրվեց ագրոմելիորատիվ ընդհանուր վիճակը: Հանրապետությունում առկա մոտ 560 հազար հեկտար մշակովի հողատարածքը կազմում էր 148 հազար հողակտոր իրենց բնական սահմաններով: Սեփականաշնորհումից հետո այդ հողակտորները բաժանվեցին գյուղացիների միջեւ, դրանց թիվը հասավ 1200 հազարի, նոր արհեստական սահմաններով եւ անթիվ ճանապարհներով: Այս հանգամանքը ոչ միայն խաթարեց բույսերի մշակութային գիտականորեն հիմնավորված ցանքաշրջանառությունը, այլեւ ստեղծեց վիթխարի դժվարություններ հողի արդյունավետ մշակության ոլորտում: Գյուղացիական մենատնտեսությանը հող հատկացվեց իրարից անջատ 3-4 տարբեր տեղերում (վարելահող, բազմամյա տնկարկ, խոտհարք, տնամերձ եւ այլն), որոնց միջեւ եղած հեռավորությունը շատ տեղերում հասնում է 10-25 կմ-ի: Նման պայմաններում ոչ մի մենատնտես գյուղացի ի զորու չէ ապահովելու հողի բերրիության եւ հողատարածքային

րի զգալի տարածքներ շրջանառությունից դուրս են մնացել եւ չեն մշակվում ոռոգման բացակայության եւ գյուղական ենթակառուցվածքների ոչնչացման պատճառով, իսկ առանց դրանց վերականգնման ուղղակի անհնար է հողի շուկա պատկերացնելը, ինչպիսի օրենսդրական ակտեր էլ որ լինեն: Այդ պատճառով ինչքան էլ զարգացած լինի կամ զարգանա հողի շահագործման եւ օտարման իրավական դաշտը, այդ բացարձակ արժեքի հողի վրա միշտ գերակայելու է առաջին հերթին ագրոմելիորատիվ եւ կենսաբանական համակարգի պահպանումը, որը անմիջականորեն կապված է գյուղատնտեսական քաղաքականության հետ, այսինքն հողի եւ հողատիրոջ կապի ամրապնդման մոդելի հետ: Բայց դժբախտաբար ներկայումս Հայաստանում տարվող քաղաքականությունը հույսեր չի ներշնչում եւ հողին առնչվող ցանկացած կառույցին հաղորդում է ամորֆություն ու անհեռանկարություն:

Ազատ շուկայական հարաբերությունների ձեւավորման գործընթացներում հողի շուկայի կազմավորումը, ինչ խոսք, չափազանց կարեւոր օղակ է գյուղատնտեսական արտադրության ընդարձակման եւ զարգացման ճանապարհին, որը սերտորեն կապվում է պարենային անվտանգության ապահովման հետ: Հույս ունենանք, որ հողի բորսայի ստեղծումը դրական կատալիզատոր կհանդիսանա հողերի միավորման համար:

ՎՅԱՉԵՍԼԱՎ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Շահագործվեց Գորիս-Ստեփանակերտ ճանապարհի վերջին հատվածը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 12-ին, շահագործման հանձնվեց Գորիս-Ստեփանակերտ ճանապարհի վերջին հատվածը: Շինարարությունը ֆինանսավորվել է «Հայաստան» հիմնադրամի կողմից 10 մլն. դոլարի չափով: Ճանապարհը բացեց ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանը: ԼՂՀ ԱԺ նախագահ Օլեգ Եսայանը նշելով, որ դա «հայության միասնական կամքի դրսեւորումն է», հայտնեց, որ նոյեմբերի վերջին Լոս-Անջելեսում տեղի կունենա հեռուստամարաթոն, որի հասույթը ամբողջապես կտրամադրվի Հյուսիս-Հարավ մայրուղու շինարարությանը: Ճանապարհահատվածը օծեցին Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ Սրբազանը եւ Սյունիքի թեմի առաջնորդ Աբրահամ Սրբազանը:

Հյուսիս-հարավ ավտոմայրուղին կկառուցվի հաջորդ տարի

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության համար կենսականորեն կարեւոր հյուսիս-հարավ ավտոմայրուղու կառուցումը կսկսվի հաջորդ տարվանից: Մայրուղին 169 կմ երկարությամբ կձգվի Մարտակերտից Հադրութ, նախնական արժեքը կազմում է 25 մլն դոլար: Ճանապարհաշինության ծախսերը, մեկ կիլոմետրի հաշվով, ավելի էժան կլինեն, քան Գորիս-Ստեփանակերտի վրա է ծախսվել: Այդուհանդերձ, նշված գումարը պետք է հայթայթվի բարեգործական միջոցներով:

Հյուսիս-հարավ ծրագիրն իրականացնող «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը, ի դեմս գործադիր տնօրեն Վահան Տեր-Ղեւոնդյանի, անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների հայթայթման գործում հույսեր է կապում Լինսի հիմնադրամի՝ Քըրք Քըրքորյանի բարեգործական կառույցի հետ, որի հետ ընթացած բանակցություններին վերջերս մասնակցել է նաեւ ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանը:

Մեծ ակնկալումներ կան նաեւ նոյեմբերի 25-ին Լոս Անջելեսում կայանալիք հեռուստամարաթոնից, որին, հավանական է կմասնակցի ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը:

Ավտոմայրուղու շինարարությանը արտասահմանյան ճանապարհաշինարարական կազմակերպությունների մասնակցությունը նվազ հնարավոր է, քանզի այդ առթիվ կհայտարարվի բաց տենդեր: Պատճառն, ամենայն հավանականությամբ, գումարային ոչ այնքան հրապուրիչ հնարավորություններն են միջազգային կազմակերպությունների համար: Ուստի, ծրագրի իրականացմամբ, որը կտեւի երեք տարի, աշխատանքի ծակաս կբացվի առավելապես հայկական ճանապարհաշինարարական կազմակերպությունների համար:

ԱՐԻՍ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Ստեփանակերտ

ԼՈՌԻ

Ստեփանավան. Բնակարաններ ու անձնագրեր փախստականներին

Երեկ Ստեփանավանում հանդիսավորությամբ շահագործման հանձնվեց փախստականների համար նախատեսված 52 բնակարան: Շինարարությունը, որն սկսվել է անցած տարվա նոյեմբերին, իրականացրել է Երեւանի «Աստղիկ-5» ՍՊԸ-ն: Բնակարանների շինարարությանը մասնակցել են նաեւ փախստականներ: Ֆինանսավորումը 370 հազար ԱՄՆ դոլար ՄԱԿ-ի փախստականների գերագույն հանձնակատարի միջնորդությամբ տրամադրել են Նորվեգիայի փախստականների խորհուրդը, ԱՄՆ-ի եւ Շվեյցարիայի կառավարությունները: Իսկ Հայաստանի կառավարությունը 32 մլն դրամ է հատկացրել արտաքին կոմունիկացիաների կառուցման համար:

Ստեփանավան էին ժամանել ՄԱԿ-ի փախստականների գերագույն հանձնակատարի ներկայացուցիչ Թոմաս Բիրաքը, Նորվեգիայի փախստականների խորհրդի ներկայացուցիչ Էրիկ Վիլյամսոնը, ՀՀ սոցապ նախարար Ռազմիկ Մարտիրոսյանը, ՀՀ կառավարությանն առընթեր փախստականների եւ միգրացիայի վարչության պետ Գագիկ Եգանյանը եւ ուրիշներ: Հանդիսությանը մասնակցում էին նաեւ Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը, Ստեփանավանի քաղաքապետ Ռոման Բաղրամյանը, այլ պաշտոնական անձինք, հյուրեր:

Բնակարանամուտի օծման արարողություն կատարեց Սբ. Աստվածածին եկեղեցու քահանա տեր Վահանը: Տոնակատարությունը կրկնակի կարեւորվեց, որովհետեւ այդ օրը 84 փախստականներ ստացան Հայաստանի քաղաքացու անձնագիր: Ռ. Բաղրամյանը տեղեկացրեց, որ Ստեփանավանի քաղաքապետարանում կստեղծվի փախստականների հարցերով զբաղվող մասնագետի հաստիք:

Մ. Մ.

Ամերիկյան կարմիր խաչի կառուցած շենքերում վաղը բնակարանամուտ կտոնի 110 ընտանիք

Վանաձորի Տարոն-4 թաղամասում առանձնանում են տուֆակերտ մի քանի շենքեր: Ի տարբերություն թաղամասի նախկինում կառուցված «մոնոլիտ» (միաձույլ) շենքերի, Ամերիկյան կարմիր խաչի կողմից կառուցվող այս շենքերը քարաշեն են: Ինչպես հայտնի է, քարի ջերմահաղորդականությու-

նը փոքր է, բնակարանների ջերմությունը՝ կայուն: Թաղամասի մյուս շենքերից սրանք տարբերվում են նաեւ բնակարանների ներքին հարդարմամբ՝ առանձնանալով հախճասալապատ խոհանոցով ու զուգարանով, սենյակների հատակագորգերով, դռներով եւ անգամ վարդակներով:

Քառահարկ այս շենքերն ունեն միայն 1 (31 քմ), 2 (51 քմ) եւ 3 (67 քմ) սենյականոց բնակարաններ: Շենքերի շինարարությունը, ինչպես տեղեկացանք Լոռու մարզպետարանի քաղաքաշինության վարչությունից, իրականացրել են «Ուկրշին», «Կանակա» եւ «Նաիրի» ՍՊԸ շինարարական կազմակերպությունները: Շենքերի շուրջ կատարվում են բարեկարգման աշխատանքներ: Ինչպես բարեկարգման, այնպես էլ ներքին ցանցերի անցկացման աշխատանքներն իրականացվում են տեղբյուջեի ֆինանսավորմամբ: 1998 թ. աշնանը սկսված շինարարությունն, ինչպես հավաստեց Լոռու մարզպետարանի քաղաքաշինության վարչության պետ Աշոտ Մանուկյանը, ամբողջությամբ կավարտվի հաջորդ տարի: 176 բնակարանով 11 շենքից վաղը շահագործման կհանձնվի 7 բնակելի, ուր բնակարանամուտ կտոնի վանաձորցի 110 ընտանիք: Այդ ընտանիքներն, ինչպես հայտնի է, ընտրվել են Կարմիր խաչի հատուկ հանձնաժողովի կողմից:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ,
Վանաձոր

Ինչպե՞ս քակել վարձերի բնջուկը

Քաղաքացին դիմում է քաղաքապետին

Ջեռուցման հարցն այսօր մի բարդ բնջուկ է դարձել: Պարզ է, լուծման բանալին բնակչության անցած սեզոնի ջեռուցման պարտքերը փակելու պարտադիր պայմանն է: Այդ գործընթացը կիսատ-պռատ հասել է մինչեւ նոյեմբերի կեսերը: Ցավալի է, որ գարնան եւ ամռան ամիսների ընթացքում թաղապետարանները, համատիրությունները եւ ովքեր ուղղակի պատասխանատու էին այդ աշխատանքի համար, փաստորեն ոչինչ չեն արել: Այսօր, սակայն, մեղավորներ փնտրելու ժամանակ չկա: Սխալը գալիս է Բագրատյանի կառավարության օրոք ԲԸԳ-ների լուծարումից: Դա հասցրեց նրան, որ խմելու ջրի եւ ջեռուցման, վարձավճարների գանձումը ձախողվեց: Այնինչ, ԲԸԳ-ների անցած տարիների փորձը ցույց էր տալիս, որ նրանք ապահովում էին հիշված հարցերի լուծումը: Այսօր դեռեւս գործող ԲԸԳ-ները կարողանում են բավարար չափով ապահովել բնակվարձի եւ աղբահանության համար վճարումները: ԲԸԳ-ները թեեւ թույլ, բայց ունեն լծակներ, ունեն սերտ կապ իրենց տարածքի բնակչության հետ, լավ պատկերացում ունեն իրենց բնակիչների վճարունակության մասին: Թվում է, որ ճիշտ կլինի ջեռուցման եւ խմելու ջրի վարձավճարների գանձումը նորից հանձնարարել ԲԸԳ-ներին, ինչը հնարավորություն կտա ժամանակին գանձել վարձավճարները:

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱՂՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Աշխարհը շարունակում է մնալ ռազմական ու տնտեսական բախումների մրցասպարեզ: Արդեն միաբեւեռության պայմաններում շատ ու շատ երկրներ նոր թափով դիմում են սպառազինությունների մրցավազքին, եղածները կատարելագործելուն: Նմանապես մեր տարածաշրջանում առկա խնդիրների լուծումը որոնվում է ոչ թե խաղաղ բանակցությունների եւ ինտեգրացման, այլ բացահայտ կամ թաքուն ռազմատնտեսական դաշինքներ ստեղծելու մեջ: Դրա վառ օրինակը, մի կողմից, Թուրքիա-Իսրայել ռազմական դաշինքն է ընդդեմ տարածաշրջանի շատ երկրների, եւ, մյուս կողմից, Ադրբեջան-Թուրքիա ստրատեգիական, ինչպես նաեւ Ադրբեջան-Թուրքիա-Վրաստան՝ ձեւով տնտեսական, բովանդակությամբ ռազմական դաշինքներն են: Տարածաշրջանային խոշոր համագործակցություններից Հայաստանը, Իրանն ու Ռուսաստանը շրջանցվում են: Դա իր հերթին, բնականաբար, բերում է Հայաստանում Ռուսաստանի ռազմագիտական դերի մեծացմանը, որը հղի է մեր երկիրը միջազգային շփման կետի փոխարեն, միջազգային հակադրության սահմանագծի վերածելու վտանգով: Ինչպես խուսափել դրանից, միաժամանակ ապահովել սեփական ժողովրդի եւ սահմանների անվտանգությունը, Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի արդար լուծումը, արտաքին ներդրումների ներհոսքը, ահա սրանք են Հայաստանի արտաքին քաղաքականության գերխնդիրները: Այսինքն նորից եւ անընդհատ շեղբի վրա քայլելու դիվանագիտություն, ինչը պետք է իրականացնի մեր արտաքին գործերի նախարարությունը, որի գործունեությունն ու աշխատանքը պատշաճ խորությամբ ու բանիմացությամբ չի քննարկվում Ազգային ժողովի կողմից՝ այդ ոլորտի տնօրինումը թողնելով բացառապես հանրապետության նախագահի եւ արտգործնախարարության ուսերին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԼԱՏՖՈՐՄԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻՑ
10.04.99

Հայաստան. շեղբի վրա քայլելու դիվանագիտությունը

Երբ այլեւս ժամանակ չկա գնացքից թռչելու, մնում է յուրացնել շեղբի վրա քայլելու դիվանագիտությունը

Հայաստանը, որպես մի կղզյակ օվկիանոս հիշեցնող այս վայրի տարածաշրջանում, շարունակում է մնալ թատերաբեմ, ուր օտարների խաղերը պարբերաբար համընկնում ու հակադրվում են սեփական շահերին, ուր, պատրանքային բարեկամության ու թշնամանքի մթնոլորտում, մի ողջ երկիր պիտի գտնի իր տեղն ու դերն աշխարհի քարտեզում: Եվ, անկասկած, պետք է «ուրախանալ», որ ինչ-որ մեկին անհրաժեշտ ես, որովհետեւ միայն այդ դեպքում են կնքվում գործարքները...

Համաշխարհային քաղաքականությունը, որն ի վերջո տնտեսության ծնունդն է, դեռեւս ենթադրում է քարտեզային փոփոխություններ, ինչը հղի է նորանոր արյունալի վտանգներով՝ պատերազմով, ահաբեկչությամբ, սպառնալիքով ու սպառազինությամբ:

Ներքին հակասություններից չհեռացած տարածաշրջաններում խաղաղ կարգավորման ուղիները, որոնք որոնվում են, խաղաղասիրական միջնորդությունները մեկ իրական նպատակ ունեն. օգտվելով զարգացող երկրների գաղափարասիրությունից եւ առկա ազգային բախումներից՝ ավելի շահեկանորեն բաժանել «ավարը», լինել անհրաժեշտ, դրանով իսկ ապահովել մենիշխանությունը տարածաշրջանում: Հզոր տերությունների այս սովորական քաղաքական ոճից էապես տարբերվում է նույն զարգացող երկրի կարգավիճակ ունեցող հարեւանների քաղաքականությունը: Այդ երկրները շտապում են միմյանց հետ դաշնակցել: Նման երկրները, որոնք իրար հետ «կիսելու» ոչինչ չունեն, հեշտ են միավորվում, ընդհանուր ճակատագրի թելադրանքով երեւի:

Հայաստանը, որը դարավոր դաշինք է պահպանել Ռուսաստանի հետ, ասես մեկուսացած լինի տարածաշրջանի իր հարեւաններից: Ըստ էության մեկուսացված է «Մետաքսի մեծ ճանապարհի» եւ գազամուղային ծրագրերից: Տարածաշրջանային խոշոր համագործակցություններից շրջանցված է մնում ոչ միայն Հայաստանը, այլեւ Իրանն ու Ռուսաստանը: Իրանն ընդհանրապես ամենամեկուսացածն է տարածաշրջանում եւ լարված ու տնտեսական շփումից զերծ հարաբերություններ ունի իրեն անմիջականորեն հարեւան երկրների (Թուրքիա, Ադրբեջան եւ այլն) հետ: Այս սառնությունը մեծապես նեղացնում է տարածաշրջանային շուկայում հաստատվելու Իրանի հնարավորությունները, այդ առումով Իրանի համար իսկական «փրկություն» է հայկական շուկան, ուր արդեն իր կայուն տեղն ունի, եւ

Հայաստանի հետ տնտեսական կապերի զարգացումը: Երկկողմ հարաբերություններում ընդգրկվեց եւ Հունաստանը՝ հիմք դառնալով եռակողմ տնտեսական դաշինքի ստեղծմանը: Ու թեեւ դաշինքը թշնամական տերությունների կողմից մեկնաբանվում է որպես ոչ միայն զուտ տնտեսական ենթատեքստում ունենալով գաղտնի ռազմականը, սակայն, անշուշտ, այդ դաշինքը չես համարի նույն Ադրբեջան-Վրաստան-Թուրքիա տարածաշրջանային դաշինքին, որը ձեւով տնտեսական է, բովանդակությամբ՝ ռազմական: Նույնպիսի, սակայն արդեն ոչ քողարկված, այլ բացահայտ ռազմական (եւ հետո միայն տնտեսական) բնույթի դաշինքներ են Իսրայել-Թուրքիա եւ Ադրբեջան-Թուրքիա հարաբերությունները:

Անդրադառնալով Ռուսաստանին արդեն պարզ է դառնում, որ վերջինիս գլխավոր հակառակորդն ու «խանգարիչ հանգամանքը» տարածաշրջանում Թուրքիան է: Անդրկովկասում, հանձին Հայաստանի, տեսնելով իր միակ կայուն հենարանը (քանի որ մյուս երկու երկրների կողմնորոշման ծիրը Թուրքիայի միջոցով ձգվում է դեպի Մ. Նահանգներ), Ռուսաստանը մեր երկրում չափազանց մեծ դարձրեց իր ռազմավարական դերը: Պետք է ասել, որ այդօրինակ ռազմական ամրապնդումն էլ լուրջ վտանգ է պարունակում, քանզի միջազգային շփման կետի փոխարեն փոքրիկ Հայաստանը կարող է վերածել միջազգային հակադրության սահմանագծի: Ռուսաստանի կողմից թելադրված այս իրավիճակը, որ ռազմականացման առումով շահեկան էր պատերազմող երկրի կարգավիճակ ունեցող Հայաստանին թշնամիներով շրջապատված, միեւնույն ժամանակ նաեւ չափազանց ծանր բեռ է թողնում Հայաստանի ուսերին, վերջինիս էլ հավասարապես ուղղվում է տարածաշրջանի հակառուսական կատաղությունը: Հայաստանի առջեւ, փաստորեն, ծանրագույն խնդիրներ են ծառանում. հարթելով համընդհանուր լարվածությունը սեփական անվտանգության երաշխիքներ ստեղծել, աննահանջ հետամուտ լինել արցախյան հիմնախնդրի լուծմանը, հաղթահարել տնտեսական վակուումն ու ճանապարհ բացել արտաքին ներդրումների համար...

Ինչեւէ, Հայաստանի դաշինքը Ռուսաստանի հետ, որ հետզհետե ամրապնդվում էր, որոշակի ճեղք ստացավ հոկտեմբերի 27-ի իրադարձություններից: Եվ դա տեղի ունեցավ ԵԱՀԿ ստամբուլյան գագաթաժողովի նախօրեին: Ստամբուլը, փաստորեն, փորձադաշտ կհանդիսանա հայ-ռուսական հարաբերությունների ամրությանը: Սակայն արդեն իսկ հավաստի կանխագուշակումներ են արվում, որ Ստամբուլը հազիվ թե դառնա ղարաբաղյան հակամարտության վերջնական լուծման վայր: Սրանք ընդամենը տրամաբանված ենթադրություններ են, իսկ արցախյան հիմնախնդրի լուծմանը եւ երկու նախագահների անմիջական բանակցություններին առնչվող ամենայն ինչը խիստ գաղտնիությամբ է քողարկված: Մենք միայն կարող էինք որոշ լավատեսական ենթադրություններ անել վերջին մեկ ամսվա ընթացքում Ալիեւին լքած մի շարք բարձրաստիճան պաշտոնյաների հրաժարականներին հիմնվելով, սակայն չէինք կարող հաշվի չառնել եւ հերքող տարբերակը, թե այս ամենը վարպետորեն մտածված խաղ էր: Ամեն դեպքում այսպիսի գնահատականով հանդես եկան Հայաստանի որոշ քաղաքական ուժեր:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ապա հոկտեմբերի 27-ի ողբերգությունն ու իշխանության թափուր տեղերի շտապողական համալրումը որեւէ կերպ չփոխեցին Հայաստանի քաղաքական կուրսն ու Արցախի վերաբերյալ դիրքորոշումը: Իսկ Արցախի հարցում գաղտնիության լավագույն օրինակը Լեւոն Տեր-Պետրոսյանինն էր, որը հրապարակավ էլ ասում էր, թե այդ հարցի մի քանի էլեմենտների սեփականությունն է, նշանակում է՝ մի քանի հոգով պիտի լուծեն: Սակայն այդ դեպքում թերեւս ավելի ճիշտ կլիներ ժողովրդին առհասարա՞կ չներգրավել հակամարտության մեջ: Իսկ եթե հիմնվել ես ժողովրդի ուժին, ենթադրվում է, որ պիտի նաեւ հաշվետու լինես...

Վերադառնալով ստամբուլյան գագաթաժողովին արժե մտորել եւս մի հարցի շուրջ, որն առայժմ անլուծելի կամ դժվար երեւակայելի է թվում. դեռեւս հայտնի չէ, թե գագաթաժողովը որեւէ փոփոխություն կբերի՞ հայ-թուրքական տնտեսական հարաբերություններին, որոնք 90-ականների սկզբին կարճատեւ վերելք ապրելով մարեցին ու անհաս ձեռներեցության մակարդակից առաջ չանցան:

Պարզ է միայն այն, ինչն ակնհայտ է. քաղաքական մթնոլորտն ու հարաբերությունները թատերախաղի դերակատարների միջեւ օրըստօրե շիկանում են: Արդեն գրեթե բախումնային երանգ են ձեռք բերել ռուս-վրացական հարաբերությունները, ինչի հայտնի պատճառը չեչենական պատերազմն է: Վերջերս Ռուսաստանն անցագրային ռեժիմ սահմանեց Վրաստանի ու Ադրբեջանի համար: Տարածաշրջանում ընդգծված ակտիվությամբ է սկսում գործել ամերիկյան դիվանագիտությունը. ապացույցն ԱՄՆ բարձրագույն իշխանության ոչ պակաս բարձրաստիճան պաշտոնյաների հաճախակի այցերն են անդրկովկասյան երկրներ: Ակներեւ է, որ Մ. Նահանգները Ստամբուլից առաջ ամրացնում է իր դիրքերն ու ընդլայնում ազդեցության ոլորտը տարածաշրջանում, գործուն մասնակցություն է ցուցաբերում հատկապես արցախյան հիմնախնդրի կարգավորմանը:

Իսկ ընդհանուր այս խառնաշփոթի տեսարանում ծավալվում է ռուս-չեչենական արյունոտ պատերազմը...

Մակերեսային անդրադարձով այսպիսին է մեկ տարածաշրջանի դարավերջյան պատկերը: Երբեմն-երբեմն նման անդրադարձներ կատարելով այլեւս չես մտածում, թե ինչպես հանգել կորսված խաղաղությանը: Մտածում ես մի՞թե երրորդ համաշխարհայինի նախաշեմին ենք: Այսպես թե այնպես, զուտ հայկական ճակատագրի հավերժական թելադրանքով, Հայաստանն այս պայթյունավտանգ դարավերջին չունի այլընտրանք, քան կրկին ու կրկին կիրառել շեղբի վրա քայլելու դիվանագիտությունը: Մեզ պիտի որ հաջողվի այդ «հնարքը», երբեք չխախտել հավասարակշռությունը, անդունդի եզրին գտնվելով չգահավիժել... Կարճ ասած, գոյատեւել մինչ ավելի լավ ժամանակների գալուստը:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

ՊԱԼՅԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Բացահայտելով հայկական լրագրության թերությունները

Վիրջինիայից ամուսիններ Վարդգես եւ Ռիտա Պալյանների նախաձեռնությամբ ավելի քան տասը տարի առաջ հիմնված հայ լրագրության ասպարեզում մրցանակ շնորհելու հերթական հանդիսությունը տեղի է ունեցել հոկտեմբերի 23-ին, Մոնրեալում ընթացող Թեքեյան մշակութային միության 24-րդ տարեկան խորհրդակցության օրերին: 1998 թվի մրցանակը շնորհվել է «Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի տնօրեն եւ հրատարակիչ, բեղուն գրչի տեր հրապարակագիր Հարութ Սասունյանին, որն էլ այդ առթիվ ելույթ ունենալով, անկեղծ գնահատական է տվել մեր օրերի հայ լրագրությանը:

«Ցավով եմ նշելու, որ մեր համայնքային թերթերի մեծամասնությունը տառապում է փաստացի, օբյեկտիվ եւ ինքնատիպ հոդվածների պակասությունից», ասել է նա: Մեր թերթերի էջերը լի են «Նոյյան տապանի» եւ «Արմենպրեսի» հեռասփռային ծառայություններից վերցված լրատվություններով, որոնք բառացիորեն ներկայացվում են առանց սեփական նախաձեռնության՝ առանց ստուգելու դրանցում բերված «փաստերը» եւ հաճախ նաեւ առանց լեզվական եւ ոճական վերամշակումների: Հրատարակվում են նաեւ լուրեր՝ առանց կոնկրետ աղբյուրները նշելու: Մյուս էջերը, բացի ժամանակ առ ժամանակ ընթերցողի ուշադրությանը ներկայացվող լուրջ խմբագրականներից կամ սեփական կարծիքներից, սովորաբար «ծանրաբեռնված» են այս կամ այն կազմակերպություններից ձեռք բերած «հաջողությունների» սավանածավալ նկարագրություններով: Այդ պատճառով էլ մեր թերթերն ավելի նման են առանձին կազմակերպությունների տեղեկատվական հանդեսների, քան լուրերն օբյեկտիվ կերպով հանրությանը ներկայացնող պարբերականների:

Հրատարակիչներից շատերը փորձում են իրենց այս վիճակը բացատրել փողի պակասությամբ: Ես համաձայն չեմ այդ բացատրության հեղինակների հետ: Այս կամ այն անձեռնհաս անհատին կամ խմբին ֆինանսավորելը պարզապես միջոցների ավելորդ վատնում է նշանակում, եւ դրանով ոչինչ չի կարելի հասնել: Մեր համայնքների ղեկավարներն ու պատասխանատու անձնավորությունները պետք է կարողանան միջակությունը տարբերակել բարձր որակից: Այնուհետեւ նրանք իրենց սահմանափակ միջոցները պետք է հատկացնեն տաղանդավոր եւ ձեռնհաս շնորհալիներին: Այլապես մենք կշարունակենք խրախուսել միջակությունը եւ պահպանել մեր ցածր մակարդակը: Մենք պետք է իմանանք, որ չֆինանսավորելով, չբաժանորդագրվելով եւ գովազդներ չզետեղելով, մենք կարող ենք ստիպել, որ գրպարտչական եւ վարկաբեկիչ ստեր տպագրող թերթերը դադարեն լույս տեսնելուց եւ չխաթարեն մեր համայնքների հեղինակությունն ու շահերը: Մամուլի ազատությունը չպետք է շփոթել ճշմարտության անտեսման հետ: Մենք ողջունում ենք գաղափարներ արտահայտելու մարդկանց ցանկությունը, բայց այդ բոլորը կարելի է անել առանց խեղաթյուրելու փաստերը եւ առանց շրջանցելու օրինականությունները:

Բարեբախտաբար մեր մեջ կան ազնիվ եւ ձեռնհաս լրագրողներ, որոնց մեր հասարակությունը քաջալերում եւ խրախուսում է: Թեքեյան մշակութային միության առաքելությունն ու Պալյան ամուսինների նախաձեռնությունը ուղղված են այդ նպատակին, եւ դրա համար նրանք արժանի են մեր խոր երախտագիտությանը: Այս խոսքերով եզրափակել է իր ելույթը Հարութ Սասունյանը:

Վ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Ռուսաստանը՝ խորհրդարանական ընտրությունների շեմին

Ռուսաստանի ներքաղաքական վիճակի կայունության եւ հավասարակշռության գրավականն այսօր մի շարք պայմանների կատարման անհրաժեշտությունն է: Այդ պայմաններից մեկը ՌԴ Դաշնային ժողովի Պետդումայի պատգամավորների ընտրությունն է, որոնց ընտրարշավի առօրյան, կովկասյան պատերազմի հետ, գրավում է կենտրոնական դիրքերից մեկը Ռուսաստանի ներկայիս քաղաքական ուժերի հակամարտության կիզակետում:

Աներկբա ճշմարտություն է, որ Ռուսաստանը մոտենում է օրենսդիր մարմնի ընտրությունների օրվան սոցիալ-քաղաքական եւ բարոյա-հոգեբանական անասելի բարդ պայմանների առկայությամբ: Տնտեսական ոչ բարվոք վիճակը, տեղական իշխանությունների ներկայացուցիչների «մասնակցությունը» կաշառակերության եւ գանձագողության «գործընթացին», պատերազմը Հյուսիսային Կովկասում, միջազգային ահաբեկչության դրսեւորման դեպքերը Ռուսաստանի տարբեր տարածաշրջաններում ստեղծել են մի յուրահատուկ մթնոլորտ, որն իր ազդեցությունն է թողնում ներքաղաքական կյանքի վրա:

Վերոհիշյալ իրավիճակից բխող պայմաններն էլ ցանկանում են օգտագործել այն քաղաքական ուժերն ու գործիչները, որոնք իրենց գոյության արդարացման միջոցը տեսնում են իշխանության հասնելու եւ երկիրը ղեկավարելու մեջ: Այս առումով, քաղաքական ուժերից առաջինը Ռուսաստանի ներկայիս ղեկավարությունն է՝ նախագահ Բ. Ելցինի գլխավորությամբ, որը, բնականաբար, չցանկանալով զիջել իշխանությունը որեւէ մեկին, սկսել է աննախադեպ մի պայքար իր հակառակորդների դեմ:

Բնական է, որ երկրի ներկայիս ղեկավարները, ձգտելով պահպանել իրենց դիրքերը, գնում են որոշ զիջումների: Առաջինը, որի մասին նշում են փորձագետները, կրեմլյան ղեկավարների փորձն է հեռացնել իրենցից առավել լիբերալ եւ դեմոկրատ զինակիցներին: Այս առումով հատկանշական է այնպիսի գործիչների «թիմից» դուրս մնալը, ինչպիսիք են Եգոր Գայդարը, Բորիս Նեմցովը, Սերգեյ Կիրիենկոն եւ այլք: Սա բացատրվում է վերոհիշյալ անձանց նկատմամբ ռուսաստանյան հասարակայնության ոչ համակրական վերաբերմունքով, քանզի դեմոկրատ բառն արդեն բացասական զգացումների առիթ է տալիս:

Շատ կարեւոր է նաեւ իրավիճակը վերահսկելու մեկ այլ պայման: Օգտվելով Ռուսաստանի ծանր տնտեսական վիճակից, Արեւմուտքը, որպես նրա վրա ազդելու միջոց, օգտագործում է կաշառակերության եւ գանձագողության փաստերը՝ երկրի ղեկավարության բարձրագույն ոլորտներում, անընդհատ հետաձգելով հերթական վարկը Ռուսաստանին տրամադրելու ժամկետները: Սա, անշուշտ, թուլացնում է կրեմլյան ղեկավարների դիրքերը: Այս առումով եւս բնական են նրանց թաքցված ջանքերը՝ հեռացնել իրենցից հանցագործությունների մեջ առավել ակտիվ մեղադրվող դաշնակիցներին: Այդ տեսադաշտի վրա ակնհայտորեն ուրվագծվում է պայքարն այն ստվերային ուժերի միջեւ, որոնք, մինչեւ այսօր կանգնած լինելով կրեմլյան ղեկավարության մեջքին, երկրում կատարվող բոլոր իրադարձությունների իրական շարժիչն են:

Այսօր ակնհայտ պայքարն ավելի է ուժեղացել մասնավորապես Բորիս Բերեզովսկու եւ Անատոլի Չուբայսի միջեւ, որոնք իրենց բարձրաստիճան դրածոների միջոցով փորձում են գործընթացները պահել իրենց ձեռնտու հունի մեջ:

Ներքին տնտեսաքաղաքական պայքարի շիկացած լինելու մասին է խոսում նաեւ Ռուսաստանի վարչապետների անընդհատ փոփոխվելու փաստը: Երկրի սահմանադրությունը թույլ է տալիս Բ. Ելցինին նշանակել եւ պաշտոնանկ անել կառավարության նախագահին, որից եւ օգտվում են վերոհիշյալ «շարժիչ» ուժերը՝ վարչապետի աթոռին նստեցնելով իրենց առավել «հարմար» մարդկանց: Այս առումով բավական հետաքրքիր է վարչապետ Վլադիմիր Պուտինի կերպարը: Լինելով «պիտերյան խմբի» ազդեցության շրջանակներում եւ ունենալով, օրինակ, Սանկտ Պետերբուրգի նախկին քաղաքապետ Ա. Սոբչակի աջակցությունը, վարչապետը, զարմանալիորեն արագ բարձրացնում է իր հեղինակության սանդղակի ցուցանիշը: Ինչպես նշում են փորձագետները, նրա խիստ արտահայտությունները եւ նկատողությունները, առանձնապես միջազգային ահաբեկչության եւ ահաբեկիչների հասցեին, ինչպես նաեւ գործնական քայլերը Դաղստանի տարածքում, նպաստեցին անձնական հեղինակության բարձրացմանը: Արդեն նկատվում է, որ Վ. Պուտինն առավել ամուր է պատկերացնում իր դիրքերը, որը դուր չի գալիս կրեմլյան ղեկավարներին: Դրանով նաեւ պետք է բացատրել ՌԴ արտակարգ իրավիճակների նախարար Ս. Շոյգուի որակական նոր «արտահայտությունը»:

Բոլորի համար էլ պարզ է, որ ստեղծված «Միություն» քաղաքական միավորումը, նախարար Ս. Շոյգուի ղեկավարության ներքո, ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ գործիք իշխող վերնախավի ձեռքում՝ ընտրական արշավի ընթացքում ընտրողների մի մասին իր կողմը գրավելու համար: Ինչպես հայտարարել է ՌԴ նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Դ. Շաբդուրասուլովը, նախագահի վարչակազմը չի պատրաստվում դառնալ ընտրարշավի անգործունյա դիտորդներից մեկը: Այս առումով, բնական է նոր քաղաքական միավորման ստեղծումը, նամանավանդ որ իշխող վերնախավն ինչ-ինչ պատճառներով չկարողացավ իրեն դաշնակից դարձնել այնպիսի քաղաքական ուժերի, ինչպիսին է, օրինակ, աջ ուժերի միությունը՝ «Պրավոյե դելոն»: Նախարար Ս. Շոյգուին նորընծա քաղաքական գործիչ դարձնելը, միաժամանակ, հասկանալ է տալիս Վ. Պուտինին, որ նոր վարչապետի թեկնածու եւս կա եւ որ նա (Պուտինը) պետք է ավելի զուսպ եւ զգուշավոր լինի իր հետագա գործունեության ընթացքում:

Նախընտրական երթի հաջորդ փուլում կրեմլյան ղեկավարները կատարեցին ռազմավարական հերթական քայլը: Ինչպես գտնում են մի շարք փորձագետներ, ներկա իրավիճակում Ռուսաստան-Բելառուս պայմանագրի համաժողովրդական քննարկումը թույլ կտա իշխանություններին առավելապես օգտագործելու քաղաքական հնարավորությունները: Այնուամենայնիվ, բոլորովին Կրեմլի օգտին չէր ընդդիմության հակաերթը Բելառուսի մայրաքաղաք Մինսկում, որն ավարտվեց վերոհիշյալ պայմանագրի տեքստի հրապարակային հրկիզմամբ:

Թեժ պայքար է ծավալվել, եւ անկասկած մեծ լարվածություն է ստեղծվում նախընտրական երթի վերջնագծում: Ձախ, աջ եւ կենտրոն առանցքները տարբեր, եւ հաճախ անսպասելի, կադրային տեղաշարժերից հետո, վերջնական տեսքի են գալիս, պատրաստվելով անհաշտ պայքարի՝ ընտրողների յուրաքանչյուր ձայնի համար:

Ձախ առանցքի ուժերն իրենց ռահվիրա՝ կոմունիստական կուսակցության աննկուն առաջնորդ Գենադի Զյուգանովի գլխավորությամբ, իրավամբ հավակնում են իրենց իսկ՝ առաջնորդի կարծիքով, ունենալ սահմանադրական մեծամասնություն Պետդումայում՝ մոտ 300 պատգամավոր: Սա իսկապես բավական մեծ թիվ է, եւ եթե կատարվի Գ. Զյուգանովի գուշակությունը, որը թույլ կտա ներկայիս ձախ ընդդիմությանը, հանձինս ՌԴ ԿԿ եւ նրա ուղեծրում պտտվող այլ ազգային-բոլշեւիկյան կուսակցությունների, գրավել պատգամավորական տեղերի մեծ մասը, ապա այսօր արդեն կարելի է պատկերացնել, թե որքան դժվար կլինի աջ եւ կենտրոն առանցքների ուժերին պաշտպանել Պետդումայում ժողովրդավարության սկզբունքները:

Վերոհիշյալ ձախ խմբակցության շարքերում այնքան էլ ցայտուն չէ փոփոխությունների մոլուցքը, որն այդքան անախորժություններ պատճառեց ժողովրդավարություն որդեգրած գործիչներին եւ քաղաքական ուժերին: Ինչպես նշում է փորձագետների մի մասը, ձախերի խայտաբղետ համայնքը, Բարկաշովից մինչեւ Զյուգանով, ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ մարտավարական քայլ՝ ընտրողների մեծամասնություն ապահովելու համար: Ռուսաստանն առ այսօր լինելով «ձախ կոմունիստական»՝ տալիս է նրանց այդ հնարավորությունը:

Կարելի է հաշվել, թե որքան պատգամավորական թեկնածու կարող է առաջադրել ձախ առանցքն՝ ունենալով իր շարքերում այնպիսի ուժեր, ինչպիսիք են «Կոմունիստի-զա Սովետսկի Սոյուզ» (Վ. Տյուլկին), «Ստալինսկի բլոկ» (Վ. Անպիլով), «Պարտիա միրա ի եդինստվա» (Ս. Ումալատովա), «Դվիժենիե վ պոդդերժկու արմիի» (Վ. Իլյուխին) եւ այլն: Առաջադրելով մոտ երկու հազար թեկնածու, «ձախերը», լրագրողներից մեկի դիպուկ արտահայտությամբ, մեծ հնարավորություններ ունեն գրավելու Պետդուման՝ եթե ոչ խելքով, ապա քանակով, քանզի ձախ ընտրողները հայտնի են իրենց կարգապահությամբ:

Առավել բարդ ու հակասական է վիճակը կենտրոն առանցքի ճամբարում: Հեղինակավոր այնպիսի մի քաղաքական միասնություն, ինչպիսին է «Օտեչեստվո-Վսյա Ռոսիյան», որն ինքն իրեն անվանում է «կենտրոն», ունի որոշակի «ձախ» շեղում: Մասնավորապես, Եվգենի Պրիմակովը երբեք չի թաքցրել իր համակրանքը համայնավարների նկատմամբ, իսկ Յուրի Լուժկովը մինչեւ վերջին ժամանակներս գտնում էր, որ Զյուգանովի հետ կարելի է համաձայնության գալ:

Կենտրոն առանցքի հաջորդ քաղաքական խումբը Գենադի Յավլինսկու «Յաբլոկոն» է, որի հետ, ընտրողների ձայների համար, մրցակցություն է սկսել նորընծա «Եդինստվոն»: Մի շարք փորձագետների կարծիքով, այս երկուսը ստիպված են «խաղալ» նույն խաղադաշտում, չնայած առաջինի առավել ձախ, իսկ երկրորդի առավել աջ թեքվածությանը, քանի որ այլ քաղաքական դաշտերում նրանք արդյունքի հասնելու մեծ հնարավորություններ չունեն:

Եվ վերջապես աջ թեւը, առավել քիչ ժողովրդականություն վայելող եւ աշխատավոր զանգվածների ներկայացուցիչների կողմից առավել քննադատվող, կազմում են «Նաշ դոմ-Ռոսիա» (Վ. Չեռնոմիրդին) եւ «Սոյուզ պրավիխ սիլ» քաղաքական խմբակցությունները, որոնց հիմնական նպատակը, ինչպես գտնում են որոշ փորձագետներ, 5 տոկոսի սահմանը հաղթահարելն է, իսկ հաջողության գրավականը, ինչպես կատակում են որոշ լրագրողներ, թե ինչպես կքվեարկեն ընտրողները՝ գլխո՞վ, թե՞ ոտքով:

Ուշադրության է արժանի Ռուսաստանի լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության փաստացի ջախջախումը: Այսօր արդեն կարեւոր չէ, թե ինչպիսի օրինական կամ ոչ օրինական միջոցներ օգտագործվեցին դա իրականացնելու նպատակով, սակայն պարզ է, որ Ռուսաստանի հնագույն կուսակցություններից մեկը, չնայած նրա անխոնջ առաջնորդ Վ. Ժիրինովսկու գերմարդկային ջանքերին, նախընտրական արշավի ընթացքում կրեց ահռելի բարոյա-հոգեբանական եւ ֆիզիկական կորուստներ: Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի անբարյացակամ վերաբերմունքը ժիրինովականների նկատմամբ, բավական մտորումների առիթ է տալիս, թե ներկայումս ինչպես են վերադասավորվում ուժերը ռուսական քաղաքական երկնակամարում, եւ էլի ինչպիսի փոփոխությունների կարող են գնալ կողմերը՝ պայքարի առավել շիկացող մթնոլորտում:

ՎԱՐԴԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Պատմական գիտությունների թեկնածու

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ստամբուլում անվտանգության ուժեղացված միջոցներ

ԱՆԿԱՐԱ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: ԵԱՀԿ-ի նոյեմբերի 18-19-ը կայանալիք գագաթաժողովի կապակցությամբ անվտանգության աննախադեպ միջոցներ են ձեռնարկվում Ստամբուլում: Իրավակարգի պահպանության մեջ Թուրքիայի 10-միլիոնանոց գերքաղաքի նահանգապետի կարգադրությամբ ոտքի են հանվելու 25 հազար ոստիկաններ եւ ժանդարմական զորքերի 8 հազար զինծառայողներ: Հատուկ ծառայությունների ստորաբաժանումների թվակազմը անհրաժեշտության դեպքում մեկ ժամվա ընթացքում կարող է ավելացվել մինչեւ 40 հազար: Ստամբուլի Պեշիքթաշ շրջանը, որտեղ անցկացվելու է գագաթաժողովը, ամբողջովին փակ է լինելու քաղաքային տրանսպորտի համար: Օդանավակայանից մինչեւ «Չըրաղան» պալատը՝ ԵԱՀԿ-ի անդամ 54 երկրների պետությունների ու կառավարությունների ղեկավարների եւ ութ դիտորդների հանդիպավայրը, գիշեր-ցերեկ հսկվելու է ծառայողական շներով ոստիկանական բրիգադների կողմից, իսկ երկնքում պարեկային թռիչքներ են գործելու վեց ուղղաթիռներ: Իրավիճակը վերահսկվելու է նաեւ հատուկ արբանյակային համակարգի միջոցով:

Կոիչիրո Մացուուրան՝ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր տնօրեն

ՓԱՐԻԶ, 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ֆրանսիայում Ճապոնիայի դեսպան Կոիչիրո Մացուուրան այսօր հաստատվել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր տնօրեն: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, նման որոշում է կայացրել այս միջազգային կազմակերպության գլխավոր խորհրդաժողովը, որը տեղի է ունենում Փարիզում: Նա այս պաշտոնում կփոխարինի Ֆեդերիկո Մայորին, որի մանդատն ավարտվում է նոյեմբերի 14-ին:

Ի՞նչ է պատրաստվում Լիբանանի հարավի համար

Հիմա, երբ Թել Ավիվի հետ Դամասկոսի եւ Բեյրութի բանակցությունների վերսկսումը երկունքի փուլում է, առավել հաճախակի են հնչում Իսրայելի պաշտոնյաների հայտարարությունները Լիբանանի գրավյալ հարավից զորքերի դուրսբերման մասին: Միեւնույն ժամանակ, ուժգնորեն արծարծվում է պաղեստինցի, մանավանդ Լիբանանում բնակվող փախստականների ճակատագրի հիմնախնդիրը: Վերջին հանգամանքը հատկապես պայմանավորված է օրերս մեկնարկած պաղեստին-իսրայելական վերջնական կարգավորման բանակցություններով, որի օրակարգում Երուսաղեմի սահմանների, հրեական վերաբնակեցված վայրերի եւ ջրի կարեւորագույն հիմնահարցերի կողքին է նաեւ պաղեստինցի փախստականների վերադարձը:

Էհուդ Բարաքն ու Յասեր Արաֆաթը վերջին բանակցությունների ժամանակ

Իշխանության գլուխ գալով, Իսրայելի վարչապետ Էհուդ Բարաքի հիմնադրույթներից մեկն այն էր, որ մինչեւ 2000 թ. հուլիսը հեռացնելու է իր երկրի զորքերը Լիբանանի հարավից՝ Սիրիայի հետ խաղաղության համապարփակ համաձայնագիր կնքելու շրջանակում, ինչը դրական արձագանքներ ունեցավ տարածաշրջանում: Սակայն մերթընդմերթ Թել Ավիվում կոչեր են արվում լիբանանյան հողերից միակողմանիորեն հեռանալու մասին, ինչը կարող է հօդս ցնդեցնել խաղաղ կարգավորման ողջ գործընթացը:

Հարավը միակողմանիորեն լքելու հավանականությունը Լիբանանում պաղեստինցիների ճակատագրի հետ միահյուսելու փորձերն օրերս լուրջ անհանգստություն են պատճառել լիբանանյան ղեկավարությանը: Այս առումով խիստ ուշագրավ են նրանց հայտարարությունները, որոնց մեջ թափանցիկ ակնարկներ կան որոշ ուժերի կողմից երկիրն ապակայունացնելու վերաբերյալ: Նախագահ Էմիլ Լահուդը բանակին սթափության կոչ է արել: Իր հերթին, խորհրդարանի նախագահ Նաբիհ Բերին նշել է, որ «Իսրայելը ցանկանում է իր ձեռքում պահել պաղեստինյան խաղաթուղթը», ավելացնելով, որ առանց Սիրիայի Լիբանանը չի կարող երաշխիքներ տալ որեւէ մեկին:

Ավելի բացահայտ է խոսել Լիբանանի ներքին գործերի նախարար Միշել Մուռը, որը պահանջել է պատրաստել մի նախագիծ «հարավում կատարվելիքի դեմն առնելու համար»: Նա իսրայելական զորքերի հավանական դուրսբերումը կապել է զինվորական այն վարժանքների հետ, որոնք կատարում են պաղեստինյան «Ֆաթհ» շարժման 400 տարրերը Լիբանանում պաղեստինյան վրանախմբերում: Ի դեպ, «Ֆաթհը» Պաղեստինյան ազատագրական շարժումը, ՊԱԿ-ի գլխավոր ուժերից մեկն է եւ առաջնորդ Յասեր Արաֆաթի գլխավոր հենարանն է: Իսկ եթե հաշվի առնենք, որ այդ վրանախմբերում ապրում են շուրջ 400 հազար պաղեստինցի փախստականներ, ապա ավելի կհստականան Լիբանանի իշխանությունների մտավախությունները: Չի բացառվում, որ Արաֆաթն օգտագործի այդ լծակը հակակշռելու համար «Հզբոլլահի» ուժերին, մանավանդ որ պաղեստինյան իշխանությունները վերջերս բազմիցս մեղադրում են Թեհրանին իսլամական խմբավորումների միջոցով խաղաղության գործընթացը խոչընդոտելու մեջ:

Գաղտնիք չէ նաեւ, որ Դամասկոսը նույնպես բուռն դժգոհություն է ցուցաբերում պաղեստին-իսրայելական «Օսլոյի» գաղտնի համաձայնագրի եւ դրա հետեւանքների վերաբերյալ: Դեռեւս անցած օգոստոսին Սիրիայի պաշտպանության նախարար Մուստաֆա Թլասն Արաֆաթին նմանեցրել էր ստրիպտիզի պարուհու, որն ամեն ինչ կտոր առ կտոր հանձնում է Թել Ավիվին: Ըստ ամենայնի, Իսրայելը ջանում է ազատվել իր համար ծանր եւ կորուստաբեր դարձած հարավի բեռից ձգտելով շրջանցել Դամասկոսը, ինչը նշանակելու է երկխոսության հնարավորության նահանջ եւ առճակատման սաստկացման վտանգ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Ճանապարհ եւ անելիքներ

Գյումրիի ճարտարագիտականը 40 տարեկան է

Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի Գյումրիի կրթահամալիրը բոլորել է իր գոյութեան 40 տարին: Երեւանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի նախկին մասնաճյուղը հիմնադրվել ու սկսել է գործել 1959 թվականի սեպտեմբերին՝ խաղաղ եւ տարածաշրջանի այն ժամանակ բուռն զարգացող արդյունաբերությունը, շինարարությունը, համապատասխան գիտահետազոտական ինստիտուտներն ու կոնստրուկտորական բյուրոները բարձրորակ ճարտարագետ կադրերով ապահովելու նպատակով: Համապատասխան իր կոչմանը, բուհն անցած յուրաքանչյուր տասնամյակների ընթացքում տեխնիկական մտավորականության աճեցման կարեւոր դարբնոց է եղել՝ անցնելով հեռակայից ու արգասավոր ճանապարհ: Առաջին տարվա պարապմունքները սկսելով մանկավարժական ինստիտուտի շենքում 75 ուսանողներով եւ երեք ֆակուլտետներով, մասնաճյուղն այնուհետեւ սեփական ուսումնանյութական բազայի հիման վրա ամրապնդվել ու ծավալվել է 1984-ին ցերեկային, երեկոյան եւ հեռակա ուսուցման մեկ տասնյակի չափ մասնագիտությունների գծով ունենալով մոտ 4 հազար ուսանող: Ուսումնական գործընթացի կազմակերպման լավագույն պայմաններ ու հարուստ հնարավորություններ էին ստեղծվել մասնաճյուղի 1978-80 թթ. շարք մտած գլխավոր մասնաշենքում, որը սակայն փլվեց 88-ի երկրաշարժին՝ դառնալով 200-ից ավելի ուսանողների եւ 30 դասախոսների ու աշխատակիցների զոհվելու պատճառ... Հաղթահարելով հետերկրաշարժյան առաջին ծանրագույն ժամանակաշրջանը, բուհը 1990-91 ուստարվանից սկսեց գործել եւ այժմ էլ գործում է վերականգնված հին ուսումնական մասնաշենքում, որտեղ դրա համար ստեղծվել են քիչ թե շատ նպաստավոր պայմաններ:

Ներկայումս կրթահամալիրում 12 մասնագիտությունների ու մասնագիտացումների գծով բարձրագույն կրթություն են ստանում 442 ուսանողներ: Կրթահամալիրի վերածվելուց հետո կատարվել են ուսուցման համակարգի կառուցվածքային վերափոխումներ, նոր հիմք է ստեղծվել նաեւ գիտահետազոտական աշխատանքի արդյունավետ ծավալման համար: Համալրվել են ուսումնական փորձարաններն ու բազաները, ստեղծվել է ժամանակակից համակարգչային կենտրոն «Ինտերնետ» կապի հնարավորությամբ, հիմք է դրվել բակալավրական, մագիստրոսական եւ ասպիրանտական ուսուցման: 1996-ից կրթահամալիրին կից ստեղծվել է հեռակետային դպրոց-վարժարան, որի շրջանավարտները հաջողությամբ ավարտելու դեպքում համալրում են բուհի ուսանողության շարքերը:

Իհարկե, ՀՊՃՀ Գյումրիի կրթահամալիրն ունի նաեւ մեր ժամանակին հատուկ բազում հիմնախնդիրներ: Ամենից առաջ բուհի շենքային պայմանները չեն համապատասխանում ժամանակակից կրթական տեխնոլոգիաների կիրառման պահանջներին: Չկա մարզադահլիճ, բացակայում են հանդիսությունների սրահը եւ ուսանողական առօրյան լիարժեք կազմակերպելու այլ հնարավորություններ: Սակայն այստեղ աշխատում են արդյունավետ օգտագործել եղածը հուսալով եւ սպասելով լավ ժամանակների:

Գ. Մ.

Նկարի մեջ էր... խակ նկարն իր մեջ...

Բեռնար Բյուֆեի նկարները Երեւանում

Գույներ, բխած հոգու խորքից, ծանալված եւ ոչ ծանալված... Գույներ, որոնք մերը չէին, բայց... դարձան մերը: Սակայն չկարծեք, թե շատ հեշտ է այն միանգամից մերը դարձնելը... Ո՛չ, հոգու գույներ են պետք, մտքի գույներ, զգացմունք է պետք... պետք է նայել ու զգալ, թե ինչո՞ւ են մարդու աչքերը տխուր, ինչո՞ւ են խոնարհ եւ լուռ: Դա կարող է զգալ միայն նա, ով զգում է, երազում, զգում է վարդը՝ առանց տեսնելու:

«Նայում էի վարդերի փնջին, երբ ականջիս ինչ-որ ձայներ հասան, դա նրա «Բարդիներն» էին, նրա գույներն ու գծերն էին կլանել ինձ եւ տարել իրենց աշխարհը: Սա իսկապես խորին խորհուրդ է, իսկական առեղծված», ասաց ազգային պատկերասրահի տնօրեն Շահեն Խաչատրյանը:

Երեկ Հայաստանի ազգային պատկերասրահը եւ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատունը հրավիրել էին ցուցահանդեսի՝ նվիրված ֆրանսիացի ականավոր նկարիչ Բեռնար Բյուֆեին, որը նրա հետմահու առաջին ցուցահանդեսն էր: Բեռնարը՝ Ռեմբրանդտի, Ժանսեմի, Մինիոնի խմբի ամենատաղանդավոր նկարիչն էր: Նյարդային, խստաբարո ու հուզական վրձնի տեր Բյուֆեն դարձել էր ֆրանսիական արդի նկարչության ամենածանաչված դեմքերից մեկը: Նա ամեն տարի «Գարնիե» սրահում հանդես էր գալիս կյանքից քաղված թեմաներ շոշափող ցուցահանդեսներով: Ստեղծել է շուրջ ութ հազար գործ: Ինչպես սիրվել, այնպես էլ քննադատվել է, բայց միշտ մնացել է ինքնատիպ իր ներազդեցիկ արտահայտչալեզվով:

Ցուցահանդեսը Երեւանում կազմակերպել էին պրն Մորիս Գարնիեն եւ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատունը՝ մշակութային բաժնի վարիչ Ռենե Մելտոնյանը:

Դեռ մահից առաջ նկարիչը սիրով համաձայնել էր, որպեսզի իր աշխատանքները ցուցադրվեն Հայաստանում: Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպան Միշել Լեգրան նշեց. «Երջանիկ եմ, որ նրա ժամանակակիցն եմ, սակայն այսօր շատ դժվար է խոսել նրա մասին, մի մարդու մասին, որը, չնայած ամեն ինչին, չարչրկված տպավորություն չէր թողնում, մարդ, որ նկարի մեջ էր, իսկ նկարն իր մեջ: Բյուֆեի նկարներում երեւում է խորը վիշտ ու ցավ, թե ինչո՞ւ է նկարիչն այդքան տառապանք դրել իր նկարներում՝ նայեք եւ ինքներդ դատեք»:

Միանում եմ ազգային պատկերասրահի ողջ անձնակազմին եւ խորապես սգում ականավոր արվեստագետի վախճանը:

Միայն զարմանալի է, գույների անսահմանափակ շղթաներն իրար այդքան ամուր կապող եւ ուժ հաղորդող մարդն ինչպե՞ս կարող էր ինքնասպանություն գործել:

Հարկավոր է պահել եւ պահպանել ֆրանսիացի ականավոր նկարիչ Բեռնար Բյուֆեի այս մեծ ժառանգությունը, որը նա կտակել է ամբողջ աշխարհին:

Նայենք նրա նկարները, դառնանք այդ նկարների մի մասնիկը... եւ դարձնենք այն մերը:

ՆԱՐԻՆԵ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

«Ամս հանգչում է լուռ բանաստեղծը կենսասեր...»

Հրաչյա Հովհաննիսյանի հիշատակին

«Կյանքիս բերքն ու բարին ես ցրեցի հողի նման բարի, հողի նման...»: Կենսասեր ու հավերժ սիրահար Հրաչյա Հովհաննիսյանի 80-ամյա հոբելյանը նշվեց կամերային երաժշտության տանը: Մարդն ու աշխարհը մեծապես սիրող, մահն ու նախճիրը մեծապես ատող բանաստեղծն իր գրական զոհարներով մեր նոր քերթության մի նոր բարձունք է: Նրա սերնդակից Մ. Կապուտիկյանը նշեց. «Մենք գրականություն մտանք միասին՝ Ալազանի դասիարակմամբ, եւ Հրաչիկը սիրերգության մեջ առաջինն էր, որ անհունորեն սիրեց կյանքը եւ պատկերեց իր բանաստեղծական շարքերում»: Նա թարգմանել է օտարալեզու շատ գրողների, սակայն մնաց ազգային ու հայկական բառ ու բանով ուրույն հետք թողնելով մեր գրականության մեջ: Նա երգեց հին Երեւանը, հասարակ այգեպանին ու բնությունը: Հայտնի են հատկապես նրա ստեղծած մեր մեծ գրողների դիմանկարները Ստ. Զորյանի, Դ. Դեմիրճյանի, Մահարու, Իսահակյանի եւ այլոց: Հրաչյա Հովհաննիսյանն այնքան նման էր իր ստեղծած մեծապես հյուրընկալ այգեպանին, քարից հաց քամող հայ մշակին:

Հայտնի են հատկապես նրա «Դաժան դրախտավայր», «Այգեպան», «Վայրի վարդ» գրքերը, հրապարակախոսական հոդվածներն ու էսսեները: Դավիթ Հովհաննեսն իր ելույթում արտասանեց իր հոր տողերից. «Աս հանգչում է լուռ բանաստեղծը կեն-

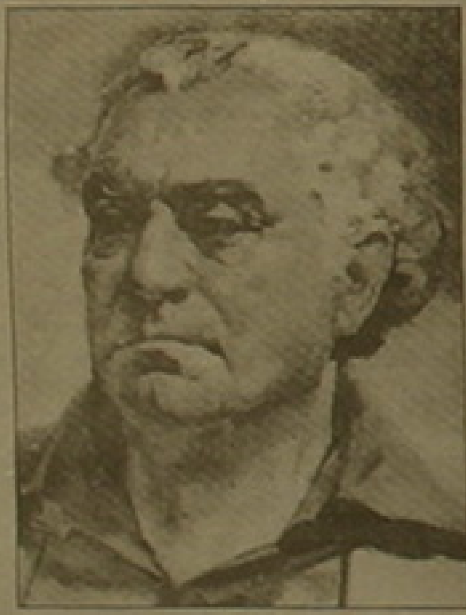

սասեր...» էպիտաֆիան, որը Հրաչյա Հովհաննիսյանը գրել է19 տարեկանում:

Երեկոյի ընթացքում ասմունքեցին նաեւ Վլադիմիր Աբաջյանը, Ազատ Գասպարյանը, Գրետա Մեջլումյանը:

ՕՖԵԼՅԱ ՔՈՉԱՐՅԱՆ

Հաշվետվություն «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» փառատոնի մասին

Երեկ մշակույթի նախարարության պատկերասրահում լրագրողների հետ հանդիպեցին սփյուռքի վարչության պատասխանատու Ս. Ղարաքաղցյանը, պարարվեստի միության նախագահ Կ. Գրիգորյանը, նկարիչ Ն. Աղաբաբյանը եւ մշակույթի զարգացման բարեգործական հիմնադրամի տնօրեն Մ. Մեսրոպյանը: Նրանք ամփոփեցին անցած ամիսների ընթացքում կատարված աշխատանքները: Պրն Ղարաքաղցյանը նշեց, որ փառատոնի շրջանակներում 500 սփյուռքահայեր են այցելել Հայաստան (թե անհատ կատարողներ, թե խմբեր): Վերջերս Լոս Անջելեսում կայացած պարարվեստի փառատոնին մասնակցեցին պարային 10 համույթներ ԱՄՆ-ից, Սարսելից, Հալեպից: Հատկանշական է, որ ամերիկահայ քանդակագործ Ռոման Գալստյանը նախարարության պատվերով հատուկ քանդակել է պարող հայուհու՝ պարեւլիս, որն էլ հատուկ դիպլոմների հետ հանձնվել է բոլոր 10 մասնակից համույթներին: Եղել է համաձայնություն՝ հաջորդ փառատոնն անցկացնել Փարիզում 2000 թ., որին մասնակցելու հայտեր են ներկայացրել ԱՄՆ-ից (հինգ

համույթ), Ֆրանսիայից (երկու համույթ), Արգենտինայից (երկու), Բելգիայից (երկու) եւ Բեյրութից: Ինչպես տեղեկացրեց պրն Մեսրոպյանը, Հայաստան-սփյուռք համաժողովի ժամանակ առաջարկ է արվել հետագա փառատոների օրացույցը համատեղ կազմակերպելու՝ ապրիլին՝ Հալեպում, մայիսին՝ Հայաստանում: Լրագրողների մտավախությունը, թե փառատոների ժամանակ արտասահման են մեկնում պատահական խմբեր ու մարդիկ, պրն Ղարաքաղցյանը խստականապես հերքեց:

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Լավագույն տղերքը հեռանում են

Միզանից հեռացավ Հայաստանի լավագույն հնչյունային ռեժիսորներից մեկը՝ Էդուարդ Հարությունյանը

Չէ, չի կարող պատահել, կյանքի 35-րդ տարում չեն հեռանում այս կյանքից: Առավել եւս Էդուարդ Հարությունյանի նման պայծառ տղերքը: Էդիկ, Էդուլիկ, արածդ քան չէր, նույնիսկ չար կատակ չէր: Էհ, հիմա ո՞ւմ հետ լսենք Ջո Դասենին, Ազնավուրին, Պիաֆին, էսօրվա քաղել-քուհուլների ընտիր ու անընտիր երգերը: Այդ երգերը ո՞վ պիտի բերի ռադիո, ռադիոյի եթերից ո՞վ պիտի հաղորդի: Էս ի՞նչ արեցիր, Էդուլիկ: Երկու օր է Հայաստանի ազգային ռադիոն Էդուարդ Հարությունյանի մահվան մասին է խոսում: Տասը օր է, Ռուբիկ Հախվերդյանը, Արմեն Մկրտչյանը, տո ցանկացած երաժիշտ Էդուարդ Հարությունյանի պակասությունն է զգում: Մենք, որ մնացինք, ի՞նչ ենք անելու առանց քեզ: Ո՞վ է մեզ համար «Բոլերո» բեմադրելու, ո՞վ է սեւ ծովան մեջ կարմիր նոներ գտնելու, ո՞վ է Ռուբոյի երգերը եղբոր հոգատարությամբ, սիրած աղջկա խանդով պահելու: Ասում են (չգիտեմ՝ ճի՞շտ են ասում, թե՞ սխալ)՝ նկարող ռադիոյում չեն դրել: Էհ, իրենք քող մտածեն իրենց մասին:

Ասում էիր՝ «Մերգո, շատ ենք ապրել արդեն, սրանից հետո ապրելը չտեսնություն է...»: Ճիշտ ես, ախպերս: Ու քո ճշտությունը մնաց, որ մենք հասկանանք...

Մ. Գ.

Սերը միակ բանն է, որ փրկում է աշխարհը

Սերգեյ Գալոյանի գրքերի քննարկումը

«Տեր կեցո եւ պահեցո ինձ, պահեցրու ինձ ու ընդունի վայելի դռանը», ընկածի համար՝ Գրիգոր Լուսավորչի աղոթքով սկսվեց Սերգեյ Գալոյանի գրքերի քննարկումը: Խնկո-Ապոր մանկական գրադարանում նոյեմբերի 12-ին գրադարանի տնօրենությունը կազմակերպել էր «Հանցագործ աշխարհի անասնոմիա» եւ «Մարինա» գրքերի քննարկումը:

Երեկույթը վարող Մելանյա Լազարյանը կարդաց գրքից մի հատված: Բեմականացված ներկայացվեց «Հանցագործ աշխարհի անասնոմիան» գրքից մի հատված: Գրքի թեման այսօրվա Երեւանն է ու նրա բնակիչները: Գիրքը նաեւ նրանց մասին է, ովքեր իրենց վրա են կրել սեւ թռչնի ստվերը:

«Հասարակության կողմից մերժված» մարդիկ, փեշալարից այն կողմ են, բայց մեզ նման մահկանացուներ են ու ունեն արյան նույն քաղաքացիությունն ու կրքերը: Պարզապես նրանց պատմությունը երբեմն քննարկվում է արարքներով, որ այլ կերպ չի կոչվում, քան հանցագործություն: Երբեմն նրանց ձեռքերը ներկվում են արյամբ: Խոստովանանքի նման է հնչում մահվան դատապարտվածի նամակը (նա ամեն օր սպասում է իր մահաժամին): «Սերը միակ բանն է, որ մարդուն մարդ է դարձնում եւ մարդուն մարդ պահում: Երանի նրանց, ովքեր սիրում են եւ սիրված են, մի զրկեք նրանց այդ իրավունքից, դուք Աստված չեք»:

Ինչպես նշեց հեղինակը, այսօրվա պատմությունը շատ կողմնապահ է եւ պետք է տարեգրությանը թողնել այն այնպիսին, ինչպիսին եղել է:

ԳՈՀԱՐ ՄԱՐՈՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՅՑ

Նոյեմբերի 13

- 354 թ. ծնվել է «հոգեւոր մեծ հայր» Ավգուստին Ավրելին: 387 թ. նա կնքվել եւ սկսել է քարոզել քրիստոնեական գաղափարներ միաժամանակ հրատարակելով մի շարք գործեր, ուր նա առաջ էր քաշում քրիստոնեության պատմության մեկնաբանման նոր հայեցակետեր դրանով իսկ ազդելով եվրոպական հոգեւոր մտքի վրա:
- 1730 թ. ծնվել է ռուս զորահրամանատար Ալեքսանդր Սուվորովը: Նա հաղթանակներ է տարել Ֆրիդրիխ II-ի եւ Նապոլեոնի դեմ, հատկապես Թուրքիայի դեմ պատերազմում:
- 1745 թ. ծնվել է ֆրանսիացի մանկավարժ Վալենտին Գայուին: Նա ստեղծել է կույրերի այբուբենը եւ կազմել դասագիրք, որով ուսուցանում էր հանրակրթական մի շարք առարկաներ:
- 1850 թ. ծնվել է անգլիացի գրող Ռոբերտ Ստիվենսոնը:
- 1862 թ. Լյուիս Քերոլը սկսել է գրել «Ալիսան հրաշքների աշխարհում» գիրքը:
- 1868 թ. մահացել է իտալացի կոմպոզիտոր Ջոակինո Ռոսինին: Նա երաժշտական մեծ տաղանդի տեր անձնավորություն էր եւ յուրաքանչյուր տարի գրում էր մի քանի օպերա:
- 1921 թ. հիմնվել է Եվգենի Վախթանգովի անվան Մոսկվայի պետական ակադեմիական թատրոնը:
- Հին հայկական տոմարով Տրէ ամսվա Պարխար օրն է:

ՆԱԻՐԱ ՓԱՇԻՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

13 Նոյեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
18.00 Մարզաշխարհ
18.30 Նարեկ Սարգսյանը յոթ պատասխաններում
19.00 Խորան լույսի
19.10 Ակունքներ
19.30 Հեռուստասերիալ «Կրեր»
20.00 Կարծիք
20.25 Կամուրջ. «Ո՞նց ես, պապիկ»
21.00 Հայլուր
21.40 Զինուժ
22.15 Բոհեմ
22.55 Ինչ կա չկա
23.25 Գ/Ֆ «Եթե պատերը խոսել իմանային»
00.00 Հայլուր
00.15 Ֆիլմի շարունակությունը

ՊՐՈՄԵԹԵՒՍ

11.05 Մուլտֆիլմ
11.20 «Երաժշտական խոհանոց»
11.55 Կինոնկար երեխաների համար «Նոր ռոբինզոններ»
18.00 Լուրեր
18.20 Մուլտֆիլմ
18.40 Գ/Ֆ «Զինվորն ու փիղը»
20.00 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
20.30 Լուրեր
21.00 Գ/Ֆ «Կեղտոտ պարեր-2»
22.45 ...եւ Շուշան Պետրոսյան
23.15 ԱՐՏ Ակումբ
23.45 «Սինեմատոգրաֆ». Գ/Ֆ «Նվագակցողուհին»
01.40 Գ/Ֆ «Կատաղի վիճակ»

11.00 «Ինչպես հասնել կատարելության». Ճեյմինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.00 Տոմար
14.00 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
14.15 Հրապարակ
14.25 Մրցամարտ
15.20 Վ/Ֆ «Անապատում»
16.10, 19.50 Մուլտֆիլմ
16.30 Գ/Ֆ «Կատակի արհեստը»
18.00 Հծային
18.25 6-րդ միջազգային փառատոն. «Գեղեցկության աշխարհ 99»
19.00 Մամուլի խոսնակ
19.20, 0.05 Երաժշտական դադար
21.10 Չիչիկ
21.30, 23.30, 2.30 Սուրհանդակ
21.50 Երաժշտական վերհուշ
22.15 Հետագիծ
23.05 Ոսկե սրինգ
24.00 Անդորր
0.10 Սուտ սենյակ
0.30 Գ/Ֆ «Առաքելություն»

9.00 Նորություններ
9.10 Հոգեւոր հովվի խոսքը. մեսրոպյան կիրք
9.25 Տնային գրադարան
9.40 «Կուստոյի թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները»
10.30 Նվագիր, հարմոն սիրելի
11.00 Նորություններ
16.00 Նորություններ
16.10 Սերիալ «Լեոնցին IV»
17.00 Մուլտպայքուբեն
17.35 Ռոլան Բիկովի 70-ամյակին. «Խելահեղ Ռոլանը»
18.15 Թեմա
19.00 Նորություններ
19.10 Բաղնիքն անուշ
19.40 «Երալաշ»
20.10 Գ/Ֆ «Ժանդարմի զբոսանքը» (դերերում Լ. դե Ֆյունես, Ժ. Լեֆեւր, Ֆրանսիա, 1970 թ.)
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/Ֆ «Կատաղած շունը եւ Գլորին» (դերերում Ռ. դե Նիրո, Ու. Թուրման, ԱՄՆ, 1992 թ.)
00.50 Գ/Ֆ «Սպիտակ չարիք» (դերերում Գ. Սկակի, Հ. Գրանտ, Մեծ Բրիտանիա, 1987 թ.)

РТР

9.00 Մուլտֆիլմ
9.30 Հայրիկը, մայրիկը, ես սպորտային ընտանիք ենք
10.30 РТР-ի փոստը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.35 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
12.00 Հեռուստախաղ «Հարյուրը մեկին»
12.50 Լավ նորություններ
13.15 Ոսկե բանալի
13.30 Սանուցակագույն մուռը
14.00, 22.00 Լուրեր
14.20 Պաշտոնություն
15.00 Ուրախ Օստը Ալեքսանդր Տիխոնովի հետ
16.00 Թոք-շոու «Անուշ լինի»
17.05 Մուլտսերիալ «Աստերիքսի արկածները»
18.00 Ակումա մատասա
19.00 Իմ ընտանիքը
20.05 Երկու դաշնամուր
20.55 «Անշլագ» եւ ընկ.
22.45 Շաբաթվա ֆիլմը. Անդրեյ Մյագկովը, Դմիտրի Պեւցովը «Պայմանագիր մահվան հետ» ֆիլմում
01.05 Վերջին սեանս-թրիլեր «Հեքիաթներ խարույկի մոտ» (ԱՄՆ)

14 Նոյեմբեր

10.05 Առավոտ լույսի
10.15 Բարեւ
11.45 Շախմատ-64
12.00 Զինուժ
12.35 Մեր էկրանը
13.05 Մարդը եւ բնությունը
13.30 «Լեգո» հեռուստամրցույթ
14.00 Կոմիտասի երաժշտաբեմական մտահղացումները
14.30 Գ/Ֆ «Խաբեբան»
17.00 Հեռուստախաղ «Ֆորտ Բոյարի բանալիները»
18.40 Արծաթե բանալի
19.10 Փոքրիկ ժանյակագործները
19.30 Համով գրույց
20.00 Խորհրդարանական ժամ
20.30 Անմեղության կանխավարկած
21.00 Օրակարգ
21.35 «Վայլուր». պատանեկան-սպորտային ծրագիր
21.40 Սահրամասներ
21.50 Համայնապատկեր
22.30 8 1/2. Գ/Ֆ «Բուռալինո եւ ընկերություն»
00.30 Ֆազի վարպետները

ՊՐՈՄԵԹԵՒՍ

11.05 Մուլտֆիլմ
11.25 Կինոնկար երեխաների համար «Սպիտակ ժանիք»
13.15 Ճանապարհորդություն
13.30 Հազարամյակների ժառանգությունը
14.00 Գ/Ֆ «Չի կարող պատահել»
15.25 «Պույ-Պույ»
15.55 «Պրոմեթեւս» հեռուստաալիքը ներկայացնում է
16.15 Գ/Ֆ «Սպիտակ փոքրիկ»
18.25 Կուլիսների ետեւում
18.45 Գ/Ֆ «Անապատի սպիտակ արեւը»
20.30 Լուրեր
21.00 ART աշխարհ
21.35 Գ/Ֆ «Քոքթոն» ակումբ»
23.45 Սողուս
00.15 «Պրոմեթեւս» հեռուստաալիքը ներկայացնում է

11.00 «Ինչպես հասնել կատարելության». Ճեյմինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.00 Տոմար
14.00 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
14.15 Հրապարակ
14.25 Գ/Ֆ «Գայլի աչք 2»
16.10 Հետագիծ
17.05 Գիտաստղեր
17.30 Համահայկական խաղեր
18.30 Համերգ
19.00 Գ/Ֆ «Սումիա»
21.10 Չիչիկ
21.30 Ողնի SHOW
22.00 Խուման ալիք
22.30 «Յոթ քար» լրատվական վերլուծական ծրագիրը
23.00 Գ/Ֆ «Օբլիվիոն»

9.00 Բարի առավոտ
9.10 Բանակային խանութ
9.40 Դիսնեյ-ակումբ «Բաղային պատմություններ»
10.10 Վաղորդյան աստղ
11.00 Նորություններ
11.10 Կոնյուխի «Անլուրջ նոթեր»
11.30 Քանի դեռ բոլորը տանն են
12.05 Սերիալ ընտանեկան կատակերգություն «Ալֆ»
12.35 Առողջություն
13.05 Գ/Ֆ «Մեկ անգամ ստելով»
15.05 Ճանապարհորդների ակումբ
15.45 Ռուսական թանգարան
16.00 Նորություններ
16.10 Սերիալ «Լեոնցին IV»
17.00 Խելոքներն ու խելացիները
17.25 Դիսնեյ-ակումբ «Չիպն ու Դեյլը»
17.50 Դիսնեյ-ակումբ «Ալադին»
18.20 Ինչպես է դա եղել. առաջին «Ժիգուլին», 1969 թ.
19.00 Նորություններ
19.10 Ծիծաղի համայնապատկեր
19.45 Կանացի պատմություններ. Իրինա Խակամադա
20.20 Գ/Ֆ «Սեւ շունը» (դերերում Պ. Սուեյզի, Ս. Տրջոլովսկի, ԱՄՆ, 1998 թ.)
22.00 Սերգեյ Դորենկոյի հեղինակային ծրագիրը
23.00 «Է՜խ, Սեմյոնովնա». յաստուշկայի համառուսական սուպերգավաթ
23.40 «Հազարամյակ». «Արյունակցական կապեր»
00.35 Ֆուտբոլի տեսություն
01.05 Գ/Ֆ «Ռոդոսյան կոլոսը» (դերերում Ռ. Կեյխաուն, Լ. Մասսարի, Իտալիա, 1960 թ.)

РТР

9.00 Ծառայում եմ հայրենիքին
9.25 Մուլտֆիլմեր
10.20 Սանկան շուրջերով
10.55 Բարի լույս, երկիր
11.30 «Անշլագ» եւ ընկ.
12.30 «Քաղաքիկ»
13.00 Ռուսական լոտո
13.40 Գրերի աշխարհը Լեոնիդ Կուրավլյովի հետ
14.00 Լուրեր
14.20 Խորհրդարանական ժամ
15.10 Սերիալ «Օրենք եւ կարգ»
16.05 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
17.00 Հին բնակարան. 1995 թ. (2-րդ մաս)
18.00 Իրական կինո. վավերագրական ֆիլմ «Էպյուդներ սիրո մասին»
19.00 «Հայելու» մոտ
19.15 «Ռոսիա» կինոպատրոն. Գ/Ֆ «Դուինոն, ես քեզ»
21.00 Հայելի
22.00 Միխայիլ Պուգովկինը, Միխայիլ Կոկշենովը «Սպորտլոտո-82» ֆիլմում
23.45 РТР-ի ողբերգու. Գ/Ֆ «Ընկերները» (ԱՄՆ)
00.15 «Հայ վավերում» խմբի համերգը
01.20 «Կ-2»-ը ներկայացնում է
02.15 Հերթապահ բաժանմունք

15 Նոյեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտֆիլմ «Ալիսը հայելու աշխարհում»
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
18.45 Հայի բախտ
19.35 Մարդու իրավունքները
20.00 Ինչպե՞ս ես
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Կրկնվող ֆիլմերի էկրան. Գ/Ֆ «Մասանան եւ 10 պատվիրանները»
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.20 Ռուբիկոն+

ՊՐՈՄԵԹԵՒՍ

9.05 Վաղ առավոտյան
10.00 Մուլտֆիլմ
10.15 Գ/Ֆ «Արագը եւ մեռածը»
12.00 Լուրեր
18.00, 20.30, 1.00 Լուրեր
18.20 Մուլտֆիլմ
18.45 Տեսաֆիլմ «Մարդն Աստծո»
19.10 Վավ սերիալ «Բնությանը պահապան» (11-րդ մաս)
19.35 Երգիծական ծրագիր «Անուշ լինի»
20.00 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
21.00 Սերիալ «Կանանց աշխարհը» (7-րդ մաս)
21.45 Զրույց շոու «Սենյակ»
22.20 Կարճամետրաժ ֆիլմ «Տժվժիկ»
22.40 Ուշ երեկոյան
23.20 Գ/Ֆ «Կասկածի տակ»
01.20 Գ/Ֆ «Մի քանի լավ տղաներ»

9.00 Տոմար
առավոտյան Յոթ քար (կրկնություն)
19.00 «Չիչիկը» ներկայացնում է. բնաշխարհ
19.30, 21.30, 23.30, 2.30 Սուրհանդակ
19.50 Ավետապ
20.15 Կարճամետրաժ ֆիլմ
20.30 Աստարեզ
21.10 Չիչիկ
21.50 Գ/Ֆ «Թույն»
24.00 Անդորր
0.05 Երաժշտական դադար
0.10 Գ/Ֆ «Անմահ սիրելին»
2.00 Երաժշտական վերհուշ

Պրոֆիլակտիկա
16.00 Նորություններ
16.10 Մուլտսեանս «Ինչպես կազակները դիմավորեցին այլմոլորակայիններին», «Ինչպես կազակներն աղ գնեցին»
16.45 Ինչ եւ ինչպես
17.00 Աստղային ժամ
17.30 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 Սերիալ «Արագացված օգնություն»
19.55 Մենք եւ ժամանակը
20.40 Սերիալ «Գնչուհին»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Սերիալ «Գաղտնի նյութեր». «X-Files»
00.45 Հայացք
01.25 Նորություններ
01.40 Դետեկտիվ «Մայք Համմեր». «Պատերազմի արահետներին»

РТР

7.30-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
9.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.20 Հումորեսկա եւ առողջություն
11.10 Սերիալ «Գնչուհին»
12.00 Սերիալ «Մեր գաղտնիքի ամառը»
13.00 Հայելի
13.50 Հումորեսկա եւ առողջություն
14.00, 18.00, 20.00, 22.00, 02.00 Լուրեր
14.20 Հեռուստախաղ «Հարյուրը մեկին»
15.10 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.05 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
17.00 Խանութ բազմոցի վրա
17.30 Մուլտֆիլմ «Կոկորդիլոս Գենան», «Տնակ»
18.20 Աշտարակ
18.55 Սերիալ «Կոմիսար Ռեքսը»
20.30 Ռուսական սերիալ «Բանալու պտույտը»
21.25 «Սպիտակ թութակ» ակումբ
22.45 Կինոյի ժամ. Սթեֆանի Բիլեմը «Գաղտնիքներ» մելոդրամում (ԱՄՆ)
00.40 Հրապարակախոսական թոք-շոու «Ժողովուրդն ուզում է իմանալ»
00.55 Հերթապահ բաժանմունք
01.10 Սպորտ+TV
02.20 Խանութ բազմոցի վրա

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌ

ՃԻՇՏ ԼՈՒԾԵԼՈՎ ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌԸ ԵՎ ԱՌԱՋԻԿԱ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԱՌԱՋԻՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ «ԱԶԳ»-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՍՏԱՆԱԼ ԱՐԺԵՔԱՎՈՐ ՄՐՑԱՆԱԿԸ:

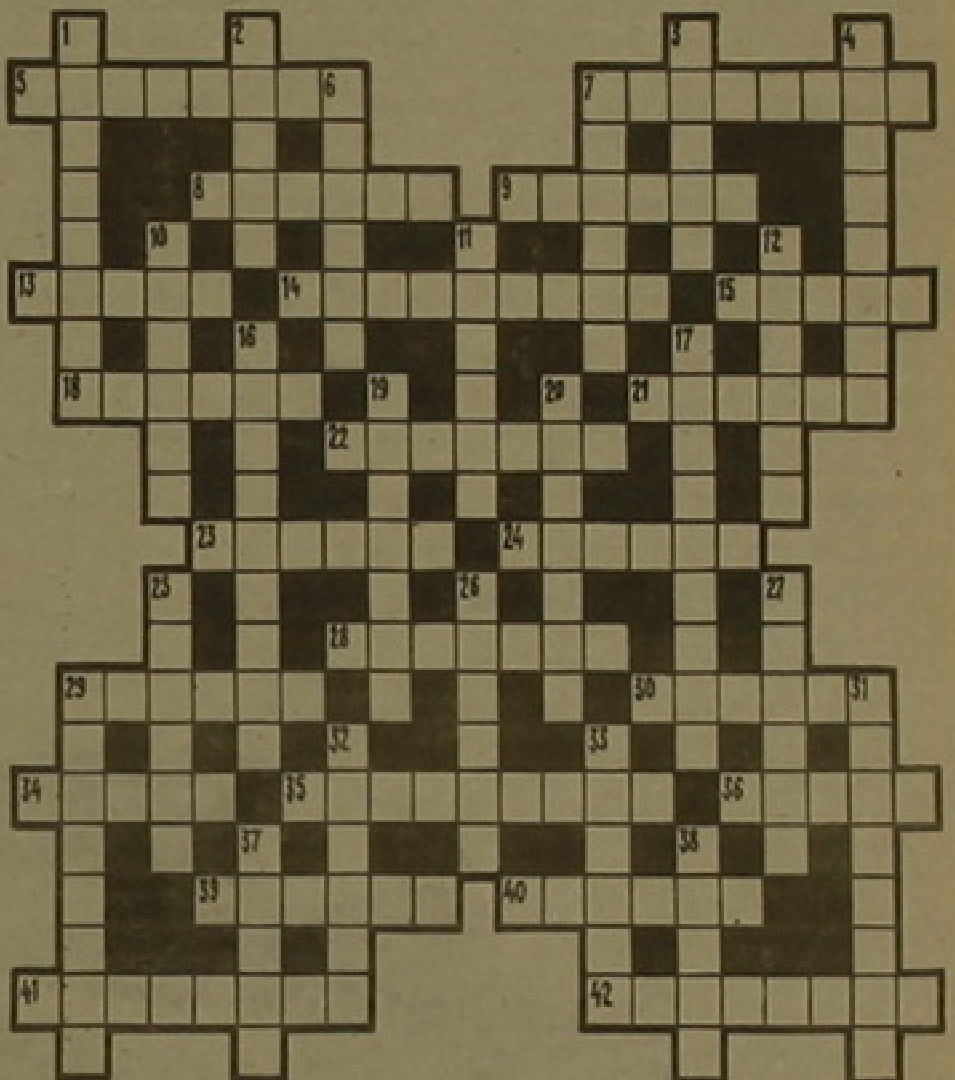

Ուղղահայաց

1. Ըստ դիցաբանության երկրի ամենախոր ընդերքը: 2. Մոդեսների ենթակարգի սողուն: 3. Միջնադարյան Եվրոպայում հեծյալ ազնվական: 4. Երեւանի մետրոպոլիտենի «Հանրապետության հրապարակ» կայարանի նախագծի հեղինակը: 6. Հունական դիցաբանության մեջ առասպելական հովիվ, հովվերգություններ հորինողը: 7. Պետություն Փոքր Ասիայում մ. թ. ա. 302-մ. թ. ա. 64-ին: 10. Քաղաք Հնդկաստանում: 11. Շրջանածաղկավորների ընտանիքի ծաղիկ: 12. Վրաստանում ապրող ժողովուրդ: 16. Հայոց առասպելաբանության մեջ դյուցազուն, որը, ըստ Մ. Խորենացու, եղունգներով ապառաժներ էր ճեղքում (երկու բառով): 17. Վահագն Աստծո մականունը: 19. Տրոյայի վերջին թագավորը: 20. Աստղակարգ բույսերի խումբ: 25. Ինչպե՞ս են ասում սեղանասամին: 26. Քաղաք Հյուսիսային Իտալիայում: 27. Պետություն Արեւմտյան Աֆրիկայում, սահմանակից է Սենեգալին: 29. Գերմանացի մատերիալիստ փիլիսոփա: 31. XIX դ. առաջացած, հասարակության զարգացման օրինաչափությունները, տարբեր սոցիալական երեւույթների փոխադարձ կապը եւ մարդկանց սոցիալական վարքի ընդհանուր օրինաչափություններն ուսումնասիրող գիտությամբ զբաղվող անձ: 32. Աթենքի կենտրոնում գտնվող Ակրոպոլի Աթենաս կույսին նվիրված տաճարի եւ քանդակի հեղինակը: 33. Շոգենավ ստեղծող գյուտարարը: 37. Առասպելական վիշապ: 38. «Կորուսյալ ժամանակի որոնումներ» վիպաշարի հեղինակը:

Հորիզոնական

5. Բարձրադիր հարթավայր: 7. Ըստ հունական դիցարանի՝ ծովերի աստվածը: 8. Համով ուտելիք պատրաստելու համար անհրաժեշտ իր: 9. Աշխարհում ջրառատությամբ հայտնի երրորդ գետը: 13. X դ. երկրորդ կեսին եւ XI դ. սկզբին գործած հայ ճարտարապետ, Կոստանդնուպոլսի Սբ. Սոֆիայի տաճարի երկրաշարժից ավերված գմբեթի վերականգնողը: 14. Բեռնար Շոուի կատակերգությունը: 15. Տղամարդու ռուսական անուն: 18. Ասորեստանի թագավոր մ. թ. ա. 722-705-ին: 21. Նոտաներով ընթացող ուժեղ գլխացավ, անգար: 22. Հայ փիլիսոփա: 23. Պոլսահայ գրող: 24. Բրահմապուտրա գետի վերին հոսանքի տիբեթական անվանումը: 28. Հույն բանաստեղծ, որի ծննդավայրը համարվելու պատվի համար վիճել են հունական յոթ քաղաքներ: 29. «Տիկին Բովարի» վեպի հեղինակը: 30. Թեբեի թագավորը: 34. Գր. Զոհրապի նովելներից: 35. Պետություն Կենտրոնական Ամերիկայում: 36. Իտալական հայտնի ուտելիք: 39. Աստղ, որի երեւալուց հետո սկսվում է տարվա շոգ եղանակը: 40. Ցանքերի հին հռոմեական աստվածը: 41. Վայրագ, արյունարբու: 42. Սովետական նկարիչ, Մոսկվայի Մարֆո-Մարիինյան վանքի որմնանկարների հեղինակը:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Թիվ 191-ում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Հորիզոնական

1. Համայնք: 4. Պատրանք: 7. Վառնա: 9. Նիրվանա: 10. «Տոնական»: 11. Նախշ: 12. Խտակտավ: 13. Էտ: 16. Սաֆ: 18. Վկա: 21. Որդ: 22. «Ազգ»: 25. Սախիմ: 27. Արամասար: 29. Բայ: 31. Տեղամաս: 32. Քենեդի: 33. Եզրով:

Ուղղահայաց

1. Համձնաժողով; 2. Մորեխ: 3. Քվանտ: 4. Պատգամավոր: 5. Անկըտանգ: 6. Քինգ: 8. Ռամկավար: 14. «Զարթոնք»: 15. Մորտա: 17. Քարոզաշավ: 19. Բալենի: 20. Ադամյան: 23. Գասպար: 24. Ու: 26. Սատի: 28. Ափսե: 29. Բուք: 30. Գայ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ

Բուշ կրտսերը կարծում է, թէ քաղաքական անգրագիտութիւնը կարելի է կոծկել

Եւ ինքը նախագահ լինելու համար բաւարար չափով խելացի է

Հանրապետականների թեկնածու, Տեխասի նահանգապետ Ջորջ Վ. Բուշը մի քանի օր առաջ խայտառակուել էր նախագահի հաւակնորդների համար Բոստոնի հեռուստատեսութեամբ կազմակերպուող աւանդական բլից-հարցման ընթացքում, երբ թղթակիցը նրան հարցրել էր Հնդկաստանի, Թայվանի, Պակիստանի եւ Չեչնիայի ղեկավարների անունները: Բուշը կարողացել էր արտաբերել միայն Թայվանի նախագահ Լի Թենգ-Հույի անուան առաջին մասնիկը: Պակիստանի ղեկավարի մասին հիշատակելիս նախագահական թեկնածուն ասել էր, թէ այդ երկրում այժմ մի ինչ-որ գեներալ է իշխանութեան եկել, ինչը ծանօթ է ԱՄՆ-ին:

Այս առենով հանդերձ, Բուշը թոյլ էր տուել նաեւ մի շարք օտար անունների սխալներ: Օրինակ, նա շփոթել էր Սլովակիան եւ Սլովենիան, սխալ էր արտաբերել հոյներ (Grecians), կոսովցիներ (Kosovarians) եւ արեւելեան թիմորցիներ (East Timorians):

«Ամերիկան հասկանում է, որ պարտադիր չէ իմանալ ամեն մի շարքային գործչի անունը: Ամերիկացիների ընտրութեան համար որոշիչը սա չէ լինելու», ABC հեռուստաընկերութեանը հայտարարել է Տեխասի նահանգապետը: «Ես չեմ կարծում, որ Բուշին կարելի է գնահատել այս հեռուստացույցով», ասել է հանրապետականների նախկին թեկնածու Փաթ Բյուքենենը Ռոյթերի թղթակցին:

«Ես գիտեմ, թէ ինչ կարող եմ անել: Երբեք չեմ կարծել, թէ հանճար եմ, բայց վստահ եմ, որ բաւականաչափ խելացի եմ, ունեմ ճիշտ բնազդներ եւ սթափ ուղեղ», իր մասին աւելացնում է Բուշը:

Օգտուելով մրցակցի քաղաքական անգրագիտութիւնից, անմիջապէս նախահարձակման է անցել Բուշի հակառակորդը դեմոկրատական թեկնածու Ալբերտ Գորը. «Ես չեմ ուզում, որ ԱՄՆ-ի նախագահ դառնայ մի անձ, ում համար աշխարհը տրակտիկայի վայր կլինի»:

Ար. Մ.

Ինտերմոթոր Արմենիա ՓԲԸ Դայմլեր Քրայսլերի գլխավոր ներկայացուցիչը Հայաստանում

A–class

Մերսեդեսի փոքրիկ հսկան

ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ
Հանրապետության 5ա,
Երեւան, 375010
Հայաստանի Հանրապետություն
Հեռ. (3742) 58-12-75
Ֆաքս (3742) 56-51-79
էլ. փոստ. intmot@arminco.com

ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ ԵՎ ԱՎՏՈՍՐԱՀ
(նոյեմբերից)
Արամի 2, Երեւան 375010
Հայաստանի Հանրապետություն
Հեռ. (3742) 58-32-78
(3742) 56-52-18
Ֆաքս. (3742) 15-18-50

Mercedes-Benz
Ավտոմոբիլի աղազան

«ԿՈՆՎԵՐՍ ԲԱՆԿԻ»

կենտրոնական մասնաճյուղը հայտարարում է

Մրցույթ` քարտուղար-ռեֆերենտի թափուր տեղի համար: Մրցույթը տեղի կունենա նոյեմբերի 17-ին, ժամը 10-ին, «Կոնվերս բանկ» ՓԲԸ-ի կենտրոնական մասնաճյուղում (Աբովյան 1/1):

Պայմաններին ծանոթանալու համար զանգահարել` 56-92-48 եւ 56-06-22

Գերմանական Adolf Würth ընկերության հայաստանյան մասնաճյուղը աշխատանքի է հրավիրում 23-40 տարեկանների` որպես առեւտրային գործակալ/խորհրդատու: Թեկնածուները պետք է բավարարեն հետեւյալ պայմաններին.

1. Տեխնիկական կամ ճարտարագիտական բարձրագույն կրթություն
2. Հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն կամ գերմաներեն լեզուների իմացություն
3. Անձնական մեքենա` բարվոք վիճակում
4. Վարորդական իրավունք

Ցանկացողները կարող են դիմել Ք. Երեւան, Կոմիտասի 26 հասցեով: Դիմումների հանձնման վերջին ժամկետն է նոյեմբերի 17-ը, ժամը 18:00:

Վյուրտ ՍՊԸ
ՀՀ, Երեւան 375012
Կոմիտասի պողոտա 26

Հեռ. (3742) 269181
Ֆաքս (3742) 151326

ИНСТИТУТ ОТКРЫТОГО ОБЩЕСТВА
ФОНД СОДЕЙСТВИИ
Армянский филиал

Центрально-европейский университет

принимает заявки на участие в программах для преподавателей вузов и специалистов социальных и гуманитарных наук. ЦЕУ- международно признанный университет, стремящийся способствовать развитию открытого общества в Центральной и Восточной Европе и бывшем Советском Союзе через поддержку системы образования в области социальных и гумманитарных наук. Центры обучения ЦЕУ находятся в Будапеште (Венгрия) и Варшаве (Польша).

Летний университет при ЦЕУ (SUN)- это академическкя программа для предподавателей вузов, администраторов и специалистов. Университет предлагает двух, трех, или четырех недельные курсы по социальным и гуманитарным наукам в июле-августе 2000 г. Заявки на участие в конкурсе принимаются до 17 января 2000 г. Адрес SUN в Internet: http:/www.ceu.hu/sunindx.html

Центр разработки учебных курсов (CRC)- это программа для преподавателей социальных и гуманитарных наук. Центр принимает заявки на участие в весенних сесиях по следующим предметам: экологические науки и политика; массовая коммуникация; история; право; политология; иследования средневековья и др. В зависимости от сроков проведения соответствующей сессии, заявки на участие в конкурсе принимаются до 10 декабря 1999 г., 4 января 2000 г., 28 января 2000 г., или 7 апреля 2000 г. Адрес CRC в Internet:http://www.ceu.hu/crc/

Формы заявлений и дополнительную информацию по вышеуказанным программам можно получить по адресу: Ереван, ул. Айгедзор, 53б; тел: 271713; 271719

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ հետեւյալ մասնագիտությունների համար.

- Բարձրագույն տնտեսագիտական կրթությամբ ֆինանսիստ հաշվապահի
- Բարձրագույն կրթությամբ հաշվապահի, որը կլինի եվրոպական կամ ամերիկյան բարձրագույն հաշվապահական ինստիտուտի անդամ
- Բարձրագույն տնտեսագիտական կրթությամբ մարկետինգի մասնագետի
- Բարձրագույն կրթությամբ իրավաբանի

Բոլոր դիմողները պետք է տիրապետեն հայերեն եւ անգլերեն լեզուների, տարիքը մինչեւ 35 տարեկան:

Դիմողներն իրենց ռեզյումեները եւ որակավորման վկայագրերը փակ ծրարներով կարող են ներկայացնել հետեւյալ հասցեով Երեւան, Սհարոնյան 2, 516 սենյակ. կադրերի վարչություն:

Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետը նոյեմբերի 20-ն է

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՄԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելն աշխատանքի է հրավիրում քարտուղարի: Պահանջվում է անգլերեն լեզվի մասնագիտական բարձրագույն կրթություն, համակարգչային գիտելիքների տիրապետում:

Ցանկացողները մինչեւ 1999 թ. նոյեմբերի 22-ը ռեզյումեները կարող են ներկայացնել հետեւյալ հասցեով Երեւան, Սհարոնյան 2, 6-րդ հարկ, գլխավոր վարչական տնօրենի ընդունարան, հեռ. 281052 կամ 289204:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՄԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է վերապատրաստման ծրագրի իրականացման մասնագետի մրցույթ:

Պահանջվում է տեխնիկական, տնտեսագիտական բարձրագույն կրթություն, անգլերենի իմացություն, համակարգչով աշխատելու հմտություն:

Դիմողներն իրենց ռեզյումեները եւ որակավորման վկայագրերը փակ ծրարներով մինչեւ 1999 թ. դեկտեմբերի 10-ը կարող են ներկայացնել հետեւյալ հասցեով Երեւան, Սհարոնյան 2, 516 սենյակ. կադրերի ղեկավարման վարչություն:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՄԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (590000), տեղեկագրով (1800 դրամ), սկավառակով (3600 դրամ), INTERNET ցանցով (www.arminco.com/spyur; spyur.acc.am; armscape.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1153 Տպաքանակը 4000 Ստորագրված է տպագրության 12. 11. 1999 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@